

UvA-DARE (Digital Academic Repository)

**Brusselse stadsordonnanties in de databank: wie is wie in laatmiddeleeuws Brussel
(Brusselse bronnen, dl. II)**

Vannieuwenhuyze, B.J.

Published in:

Eigen Schoon en de Brabander

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Vannieuwenhuyze, B. (2015). Brusselse stadsordonnanties in de databank: wie is wie in laatmiddeleeuws Brussel (Brusselse bronnen, dl. II). *Eigen Schoon en de Brabander*, 98(3), 453-516.

General rights

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations

If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please Ask the Library: <http://uba.uva.nl/en/contact>, or a letter to: Library of the University of Amsterdam, Secretariat, Singel 425, 1012 WP Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

Brusselse stadsordonnanties in de databank *Wie is wie in laatmiddeleeuws Brussel* (Brusselse bronnen, dl. II)*

BRAM VANNIEUWENHUYZE

Er wordt geschat dat de laatmiddeleeuwse stad Brussel enkele tienduizenden inwoners telde.¹ Daarenboven werd de stad bezocht door talloze handelaars, hovelingen, ambtenaren, reizigers, deputaties, vluchtelingen en gelukszoekers. Wie waren al die mensen die leefden, woonden, werkten en vertoefden in Brussel? Welke beroepen oefenden ze uit en welke activiteiten ontplooiden ze? Welke titels droegen ze en van welke sociale groepen (broederschappen, ambachtsgilden, religieuze gemeenschappen) maakten ze deel uit? Waar en wanneer werden ze geboren en stierven ze? En hoe zagen hun families eruit?

Om dergelijke vragen te beantwoorden, is het noodzakelijk om biografische gegevens te verzamelen over individuele mensen. Dat is de centrale doelstelling van het lopende databankproject *Wie is wie in laatmiddeleeuws Brussel*. De afgelopen jaren werden biografische gegevens over een kleine 45.000 laatmiddeleeuwse en vroegmoderne Brusselaars verzameld en in een

1 * Mijn dank gaat uit naar de personeelsleden van het Rijksarchief die het *Wie is wie in laatmiddeleeuws Brussel*-project steunden en opvolgden, in het bijzonder Harald Deceulaer, Eddy Lhermitte en Marc Carnier. Voor de invoer en opschoning van de databank kreeg ik hulp van Hans Vandecandelaere, Andrea Bardyn en Alexander Soetaert. Tot slot wil ik de subsidieverstrekkers van *Wie is wie in laatmiddeleeuws Brussel* bedanken voor de financiële steun: de Provincie Vlaams-Brabant en de Vlaamse Gemeenschapscommissie/Erfgoedcel-Brussel.

Dit artikel vormt het tweede deel in de reeks '*Brusselse bronnen*', die tot doel heeft om interessante Brusselse archiefdocumenten van vóór het bombardement in 1695 voor te stellen en te ontsluiten via een uitgave of regestenlijst. Voor het eerste deel, zie B. Vannieuwenhuyze, 'Brusselse bronnen: de laatmiddeleeuwse stad Brussel en haar uitvalswegen', in *Eigen Schoon en de Brabander*, 97 (2014), p. 733-754.

Gegevens over de Brusselse bevolkingsevolutie in de late middeleeuwen en vroegmoderne tijd vindt men in J. CUVELIER, *Les dénombremens de foyers en Brabant (XIVe – XVIe siècles)*, Brussel, 1912; J. BAERTEN, 'De omvang van de Brabantse hoofdsteden in de 14de en de 15de eeuw. Een kritische bijdrage tot de historische demografie', in *Bijdragen tot de Geschiedenis*, 64 (1981), p. 9-14; F. DAELEMANS, 'De bevolking tijdens het ancien régime', in A. SMOLAR-MEYNART & J. STENGERS (red.), *Het Gewest Brussel. Van de oude dorpen tot de stad van nu*, Brussel, 1989, p. 130-137.

databank geregistreerd. Bij het begin van de zomer van 2015 is een groot deel van die gegevens toegankelijk gemaakt voor het publiek via de online-applicatie *Zoeken naar Personen* van het Rijksarchief in België. De herkomst van al die informatie is van tweeërlei aard. Enerzijds werden heel wat gegevens verzameld op basis van de bestaande (wetenschappelijke) historische literatuur, gepubliceerde namenlijsten en enkele digitale datacollecties. Anderzijds werd informatie opgespoord via origineel bronnenonderzoek in de archieven. Diverse types documenten werden doorgenomen: stadsordonnanties, ambachtsreglementen, landsheerlijke verordeningen, schepenbrieven, cijnsregisters, ledenlijsten, rekeningen, notarisakten, reisverslagen en allerlei andere soorten teksten. Het merendeel van deze documenten wordt bewaard in de collecties van het Archief van de Stad Brussel, het Archief van het OCMW-Brussel, het Algemeen Rijksarchief, het Rijksarchief te Anderlecht en de Koninklijke Bibliotheek.

In de *Zoeken naar Personen*-zoekrobot van het Rijksarchief moeten biografische gegevens over personen steeds worden gekoppeld aan het document waaruit ze afkomstig zijn. Om die reden werd dus niet alleen een databank met persoonsgegevens overgeleverd en ontsloten, maar tevens een gerelateerde databank met bronnen. In eerdere publicaties over het *Wie is wie in laatmiddeleeuws Brussel*-project is vooral de personendatabank belicht²; de bronnendatabank werd eerder in de marge vermeld. Desalniettemin is deze bronnendatabank ook een bijzonder nuttig instrument: hij bevat immers regesten en referenties voor zo'n 2000-tal documenten die relevant zijn voor de studie van de laatmiddeleeuwse en vroegmoderne geschiedenis van de stad Brussel. Via dit artikel wordt een deel van dit bronnenrepertorium apart – en in handiger en compacter formaat – gepubliceerd en aldus toegankelijk gemaakt voor verder onderzoek. Het gaat met name om de 379 laatmiddeleeuwse stadsordonnanties waaruit gegevens over Brusselaars werden geëxcerpeerd. Maar eerst licht ik kort de totstandkoming van het *Wie is wie in laatmiddeleeuws Brussel*-project toe en verschaft ik enige duiding bij de gegevens die het bronnenrepertorium bevat.

2 B. VANNIEUWENHUYZE, 'Wie is wie in laatmiddeleeuws Brussel? De ontsluiting van een databank met 32.000 laatmiddeleeuwse Brusselaars', in *Vlaamse Stam*, 50 (2014), p. 530-550; B. VANNIEUWENHUYZE, 'Who's who in late medieval Brussels?', in J. COLSON & A. van STEENSEL (eds.), *Cities and Solidarities: Urban Communities in Pre-Modern Europe*, Londen, 2015 (ter perse).

Het *Wie is wie in laatmiddeleeuws Brussel*-project

Een doctoraatsonderzoek over de ruimtelijke ontwikkeling van laatmiddeleeuws en vroegmodern Brussel, uitgevoerd aan de Universiteit Gent in de periode 2003-2008, vormde de aanzet tot de ontwikkeling van een relationele databank.³ Hierin werden allerlei gegevens over middeleeuws Brussel verzameld en met elkaar in verband gebracht: een uitgebreide bibliografie, een bronnenrepertorium, archiefreferenties, een hele reeks topografische elementen en, tot slot, talloze laatmiddeleeuwse Brusselaars. Deze databank vormt nog steeds een onmisbaar instrument voor het onderzoek naar laatmiddeleeuws en vroegmodern Brussel. Bovendien wordt hij nog regelmatig aangevuld. Om te voorkomen dat deze omvangrijke databank een persoonlijk werkinstrument zou blijven, werd begin 2012 een overeenkomst afgesloten met het Rijksarchief in België om de personendatabank met laatmiddeleeuwse en vroegmoderne Brusselaars ter beschikking te stellen en te integreren in hun centrale online-zoekrobot *Zoeken naar personen* (afbeelding 1).⁴ Dit platform biedt een centrale toegang tot een immense schat aan biografische en genealogische gegevens die door tientallen vrijwilligers worden opgezocht en ingevoerd. Momenteel bevat de databank *Zoeken naar personen* bijna 27 miljoen *entries*.⁵ Het merendeel van die gegevens is afkomstig uit de registers van de burgerlijke stand en parochieregisters, die in de diverse depots van het Rijksarchief worden bewaard. Desalniettemin worden ook gegevens uit andere soorten documenten en uit vroegere periodes ontsloten. De toevoeging van de laatmiddeleeuwse en vroegmoderne Brusselaars betekent bijvoorbeeld dat de *Zoeken naar Personen*-applicatie wordt verrijkt met gegevens uit de periode vóór 1600, die bovendien uit een breder scala aan documenten werden gedistilleerd. Voor het eerst werden bovendien gegevens aangeleverd vanuit academische hoek. Hopelijk zet dit ook andere academici aan om dezelfde weg in te slaan.

3 Voor de resultaten van het doctoraatsonderzoek, zie B. VANNIEUWENHUYZE, *Brussel, de ontwikkeling van een middeleeuwse stedelijke ruimte*, Onuitgegeven doctoraatsproefschrift Universiteit Gent, 2008 (online raadpleegbaar via de website van de Universiteitsbibliotheek Gent: <http://lib.ugent.be/catalog/pug01:505541>).

4 Voor meer informatie, zie de webpagina <http://search.arch.be/nl/zoeken-naar-personen>.

5 Stand van zaken op 16 juli 2015.

Homepage van de online-zoekrobot *Zoeken naar Personen* van het Rijksarchief in België (<http://search.arch.be/nl/zoeken-naar-personen>).

Van meet af aan was het echter duidelijk dat de databank met laatmiddeleeuwse Brusselaars niet zomaar integreerbaar was. Een grondige aanpassing van de structuur en een opschoning van de gegevens bleken noodzakelijk. Twee grote operaties moesten worden doorgevoerd: enerzijds de omvorming van de bestaande personendatabank volgens de richtlijnen en normen van de databank van het Rijksarchief; anderzijds een nauwgezette controle van alle velden, met het oog op de standaardisatie van de gegevens, de oplossing van codes en afkortingen, de correctie van fouten, de verwijdering of verplaatsing van irrelevante gegevens en de aanvulling van ontbrekende informatie. Projectsubsidies van de Vlaamse Gemeenschapscommissie en de Provincie Vlaams-Brabant zorgden ervoor dat deze tijdrovende operaties kon worden uitgevoerd. *En cours de route* werd de databank ook verder uitgebreid met nieuwe gegevens. In de zomer van 2015 werden de gegevens van het *Wie is wie in laatmiddeleeuws Brussel*-project ten slotte online toegankelijk: ongeveer 33.000 *entries* over laatmiddeleeuwse en vroegmoderne Brusselaars zijn raadpleegbaar via de zoekrobot *Zoeken naar Personen*; ze zijn bovendien gelinkt aan 2002 bronnen ('akten') waaruit de informatie werd gesprokkeld.⁶ Het is trouwens de bedoeling om in de nabije toekomst

6 De *entries* van het *Wie is wie in laatmiddeleeuws Brussel*-project zijn herkenbaar aan de afkorting WIWLB. Op de website van het Rijksarchief bevindt zich tevens

nog nieuwe gegevens te verzamelen en aan te leveren.

Maar welke gegevens kan men terugvinden in de *Wie is wie in laatmiddeleeuws Brussel*-databank? Wat dient men precies te verstaan onder ‘laatmiddeleeuwse (en vroegmoderne) Brusselaars’? Laatmiddeleeuwse Brusselaars is in de brede zin opgevat: er werd informatie opgenomen over elke persoon waarvan met enige zekerheid kan worden aangenomen dat hij/zij in de stad Brussel aanwezig of actief is geweest in de periode tot en met 1600. Aangezien het echter niet realistisch was om alle personen te registreren, werd een tweede selectie criterium toegevoegd: de databank bevat in de regel enkel die personen waarvan ook het beroep, de sociale groep (bijvoorbeeld een titel of het lidmaatschap van een professionele of socio-culturele vereniging) en de relatie tot een specifiek topografisch element (een woonplaats, een werkplek, bezittingen, enzovoort) bekend zijn of in de bron worden vermeld. Extra informatie over die personen werd uiteraard ook geregistreerd: geboortedatum en -plaats, overlijdensdatum en -plaats, namen van familieleden, en allerlei informatie over activiteiten of bezigheden.

Jammer genoeg was het echter niet mogelijk om al die gegevens ook effectief te integreren in het strakke format van de *Zoeken naar Personen*-zoekrobot van het Rijksarchief.⁷ Hier vindt men slechts de volgende velden terug: voornaam, familienaam, geslacht, beroep, titel, functie, geboortedatum, geboorteplaats, overlijdensdatum, overlijdensplaats en opmerkingen. Ten slotte wil ik nogmaals in herinnering brengen dat de biografische gegevens over de Brusselaars werden verzameld tijdens een onderzoek naar de stedenbouwkundige evolutie en topografie van laatmiddeleeuws en vroegmodern Brussel. De zoektocht naar persoonsgegevens was met andere woorden geen prioriteit en het vormde al zeker niet de bedoeling om systematisch alle beschikbare bronnen en historische literatuur te exciperen. Dat is trouwens een onmogelijke opdracht, want er worden nog duizenden en duizenden documenten bewaard in de archieven. De gebruiker van de databank mag dus zeker geen exhaustiviteit verwachten.

een projectfiche, met een korte inleiding en een handleiding voor de gebruikers, zie <http://search.arch.be/nl/zoeken-naar-personen/projecten/141-wiwiilb>. De gegevens kunnen vrij geconsulteerd worden, maar gebruikers worden verzocht om er op de volgende wijze naar te verwijzen: B. VANNIEUWENHUYZE (red.), *Wie is wie in laatmiddeleeuws Brussel*, Brussel, Caldenberga – Rijksarchief in België, 2015 (online-databank, <http://search.arch.be/nl/zoeken-naar-personen>).

7 Verdere uitleg daarover vindt men in de handleiding die op de projectpagina van *Wie is wie in laatmiddeleeuws Brussel* ter beschikking is gesteld (zie vorige voetnoot).

Brusselse stadsordonnanties in de bronnendatabank

In de zoekrobot *Zoeken naar Personen* is de personendatabank met laat-middeleeuwse Brusselaars gekoppeld aan een bronnendatabank die 2002 documenten ('akten') repertorieert. Elke *entry* in de personendatabank verwijst naar één van die akten, en op die manier is het dus meteen duidelijk uit welk document de gegevens werden geëxcerpeerd.⁸ Net zoals bij de personendatabank moest de gegevensstructuur van de bronnendatabank ook worden aangepast aan het format van de *Zoeken naar Personen*-applicatie. Daarin vindt men de volgende velden en gegevens terug:

Akteomschrijving: Regest of korte inhoud van het document waaruit de biografische gegevens werden geëxcerpeerd. In de regel bevat dit veld de uitvaardiger(s) of redacteur(s) van het document en een bondige samenvatting van de inhoud.

Aktetype: Typologische omschrijving van het document, opgesteld op basis van de vorm en inhoud van het document, en met behulp van het handboek *Typologie en heuristiek van de bronnen voor de geschiedenis van de middeleeuwen*.⁹

Aktedatum: Stereotiepe vermelding in Arabische cijfers (dd/mm/jjjj) van de datum waarop het document werd uitgevaardigd, geschreven of gepubliceerd. De datum is enkel ingevuld indien dag, maand en/of jaar van uitvaardiging/publicatie precies te bepalen zijn. Indien de dag of de maand niet gekend zijn, dan is 01 ingevuld¹⁰; indien de datum een langere periode overspant (zoals bijvoorbeeld bij rekeningen of ledenlijsten die gedurende een bepaalde periode systematisch werden aangevuld) of slechts bij benadering kon worden vastgesteld, dan is geen datum ingevuld, maar vindt men nadere informatie terug in het veld met de opmerkingen. Alle dateringen zijn omgezet naar de nieuwe stijl.¹¹ Preciseren we tot slot dat

8 Indien de gegevens uit de historische literatuur werden gehaald, dan treft men de standaardvermelding 'literatuur' aan; in het veld met opmerkingen vindt men de precieze literatuurreferentie terug.

9 S. VANDERPUTTEN, J. HAEMERS & T. SOENS, *Typologie en heuristiek van de bronnen voor de geschiedenis van de middeleeuwen*, Gent, 2011. Een overzicht van de brontypes in de databank bevindt zich achteraan in de handleiding die op de projectpagina is toegevoegd (zie voetnoot 6).

10 De vermelding 01/01/1368 betekent dus niet noodzakelijk dat het document in kwestie op 1 januari 1368 is uitgevaardigd/gepubliceerd; het is evenzeer mogelijk dat enkel het jaartal 1368 bekend is. Nadere toelichting vindt men terug in het veld met de opmerkingen.

11 Brussel volgde tot 1563 de Paasstijl, wat inhoudt dat het jaar pas op Pasen begon. Alle datumvermeldingen tussen 1 januari en Pasen zijn weliswaar omgerekend naar de nieuwe stijl (of Nieuwjaarsstijl).

de datering van een document niet noodzakelijk betrekking heeft op de in het document vermelde personen. Geregeld bevatten documenten immers informatie over personen die al overleden zijn.¹² In dergelijke gevallen heeft de datum waarop het document werd opgesteld dus weinig vandoen met het moment waarop de vermelde personen in Brussel aanwezig waren. **Aktegemeente:** Aanduiding van de plaats waar het document is uitgevaardigd, geschreven of gepubliceerd. Dit veld blijft vaak leeg, aangezien deze informatie vaak ontbreekt in de laatmiddeleeuwse documenten. Van heel wat gebruikte documenten mag echter wel worden verondersteld dat ze in Brussel tot stand kwamen (dat geldt bijvoorbeeld voor de hieronder gerepertorieerde stadsordonnanties).

Opmerkingen: Aanvullende informatie en opmerkingen over het document, zoals preciseringen in verband met de inhoud en de datering of aanduidingen over het belang van het document. Soms wordt hierbij verwezen naar uitspraken van andere historici. In dit veld vindt men stevast ook de archiefreferentie(s) en verwijzingen naar eventuele uitgaven of regesten terug. De ontsloten bronnendatabank telt niet minder dan 379 stadsordonnanties, die hieronder in chronologische volgorde worden gerepertorieerd. Voor een goed begrip: niet alle Brusselse stadsordonnanties worden opgesomd, enkel die documenten waaruit gegevens over Brusselaars werden gedistilleerd. De lijst is dus zeker niet volledig. Hij kan wel worden gelegd naast de eerder gepubliceerde, ‘provisoire’ regestenlijst van stadsordonnanties inzake het privaats- en strafrecht in laatmiddeleeuws en vroegmodern Brussel van Philippe Godding¹³, en naast een reeks uitgaven van Brusselse stadsordonnanties.¹⁴

12 Dat is bijvoorbeeld geregeld het geval in documenten met betrekking tot goederenbezit en -transacties, een gevolg van het slaafs kopiëren van gegevens uit oudere documenten (zie B. VANNIEUWENHUYZE, ‘Buren, straten en aanknopingspunten. Plaatsbepaling in het laatmiddeleeuwse Brussel (13de-16de eeuw)’, in *Stadsgeschiedenis*, 4 (2009), p. 107). Ook in jaargetijdenboeken (*obituarie*), lijsten van overleden personen die door een religieuze gemeenschap werden herdacht, worden logischerwijze personen vermeld die reeds overleden zijn (voor een Brussels voorbeeld, zie D. GUILARDIAN, *L’obituaire des grands chanoines du chapitre Sainte-Gudule de Bruxelles (1506). Edition critique accompagnée d’un aperçu des autres sources nécrologiques du chapitre (XIIIe-XVIIIe siècles)*, Brussel, 2002).

13 Ph. GODDING, ‘Liste chronologique provisoire des ordonnances intéressant le droit privé et pénal de la ville de Bruxelles (1229-1657)’, in *Bulletin de la Commission Royale des Anciennes Lois et Ordonnances de Belgique*, 17 (1953), p. 339-400.

14 Alle uitgaven van Brusselse stadsordonnanties opsommen is onmogelijk; vooral Félicien Favresse heeft er een aantal uitgegeven, zie onder meer F. FAVRESSE, ‘Documents relatifs aux réformes financières entreprises par Bruxelles de 1334 à 1386’, in *Bulletin de la Commission Royale d’Histoire*, 95 (1931), p. 111-149; F. FAVRESSE, ‘Les premiers statuts connus des métiers bruxellois du duc et de la Ville et note sur ces métiers’, in

Stadsordonnanties zijn officiële publiekrechtelijke charters die de beslissingen en reglementen uitgevaardigd door het laatmiddeleeuwse stadsbestuur kenbaar maken. De vormelijke kenmerken van de Brusselse stadsordonnanties zijn reeds voortreffelijk behandeld door Philippe Godding; het heeft weinig zin om zijn analyse hier te herhalen.¹⁵ Wat de inhoud betreft, behandelen stadsordonnanties zeer diverse onderwerpen. Ze gaan in op talloze aspecten van het stedelijke leven, gaande van de bewaring van de openbare orde over de bepaling van de lonen van het stadspersoneel tot de maatregelen uitgevaardigd tegen vervuiling van waterlopen en fonteinen. In die zin vormen stadsordonnanties een prima bron om allerlei aspecten van het stedelijke leven en de stedelijke maatschappij te bestuderen, hoewel men uiteraard steeds hun wetgevende (en soms repressieve) karakter voor ogen dient te houden. De hierna volgende lijst vormt in elk geval een mooi startpunt voor verder onderzoek naar de laatmiddeleeuwse en vroegmoderne geschiedenis van de stad Brussel, en dat is dan ook de hoofdreden waarom we hem hier publiceren.

Repertorium van stadsordonnanties uit de *Wie is wie in laatmiddeleeuws Brussel*-databank

Het repertorium bevat de volgende gegevens: regest (korte inhoud) van de stadsordonnantie; datum van uitvaardiging/publicatie; opmerkingen (met onder meer de archiefreferentie(s) en eventuele uitgaven of regesten). In het repertorium worden de volgende afkortingen gebruikt:

AOB = Archief van het OCMW-Brussel	cart. = cartularium	MD = Manuscrits divers
ARA = Algemeen Rijksarchief	HA = Historisch Archief	reg. = regest
Archiefref. = Archiefreferentie(s)	HP = Hôpitaux	SJac = Sint-Jacobsgasthuis
ASB = Archief van de Stad Brussel	kop. = kopie	uitg. = uitgave(n)
BF = Bienfaisance		

Bulletin de la Commission Royale d'Histoire, 111 (1946), p. 37-91; F. FAVRESSE, 'Actes inédits du Magistrat et de la Gilde de Bruxelles relatifs à la draperie urbaine, depuis 1343 environ jusqu'à l'apparition de la « nouvelle draperie » vers 1440', in *Bulletin de la Commission Royale d'Histoire*, 112 (1947), p. 1-100.

- 15 Ph. GODDING, 'Liste chronologique provisoire des ordonnances intéressant le droit privé et pénal de la ville de Bruxelles (1229-1657)', in *Bulletin de la Commission Royale des Anciennes Lois et Ordonnances de Belgique*, 17 (1953), p. 339-366; zie verder ook de verschillende bijdragen in de verzamelbundel J.-M. CAUCHIES & E. BOUSMAR (dir.), « *Faire bans, edictz et statuz* » : *légiférer dans la ville médiévale. Sources, objets et acteurs de l'activité législative communale en occident, ca. 1200-1550. Actes du colloque internationale tenu à Bruxelles les 17-20 novembre 1999*, Brussel, 2001.

1. De schepenen en alle poorters van de stad Brussel vaardigen een reeks interne reglementen voor het Sint-Niklaasgasthuis uit	november 1253
<p>Archiefref.: ASB, HA, cart. IV, f° 35 en v° (kop.); HA, cart. V, pp. 192-193 (kop.); datum: november 1353); HA, cart. VII, f° 45 v°-46 (kop.).</p> <p>Uitg.: F. FAVRESSE, 'Actes intéressant la Ville de Bruxelles 1154 – 2 décembre 1302', in <i>Bulletin de la Commission Royale d'Histoire</i>, 103 (1938), p. 412-419.</p>	
2. De schepenen en gezworenen van de stad Brussel vaardigen maatregelen uit om de financiële toestand van het Sint-Niklaasgasthuis te verbeteren	maart 1264
<p>Uitg.: A. WAUTERS, <i>De l'origine et des premiers développements des libertés communales en Belgique, dans le Nord de la Belgique, etc. (Etudes sur les progrès de la civilisation, depuis le dixième jusqu'au treizième siècle)</i>. Preuves, Brussel, 1869, p. 210; F. FAVRESSE, 'Actes intéressant la Ville de Bruxelles 1154 – 2 décembre 1302', in <i>Bulletin de la Commission Royale d'Histoire</i>, 103 (1938), p. 431-432.</p>	
3. Het stadsbestuur van Brussel verklaart dat de abdij Ter Kameren de aanleg van een weg naar de hoeve van Kakenbeek toestaat over haar allodium; in ruil daarvoor schenkt de amman een oude weg naar Kakenbeek in allodium aan de abdij	25 juli 1265
<p>Uitg.: F. FAVRESSE, 'Actes intéressant la Ville de Bruxelles 1154 – 2 décembre 1302', in <i>Bulletin de la Commission Royale d'Histoire</i>, 103 (1938), p. 435-437.</p>	
4. Overeenkomst tussen de stad Brussel en de begijnen van het begijnhof de Wijngaard die de begijnen onder toezicht van de lakengilde plaatst en hun lonen vastlegt	10 mei 1296
<p>De originele akte was gezegeld door edelman Godevert van Brabant, heer van Aarschot en Vierson.</p> <p>Archiefref.: ASB, HA, cart. IV, f° 23-24 (kop.); HA, cart. V, pp. 11-13 (kop.); HA, cart. VI, f° 16 v°-17 v° (kop.); HA, cart. VII, f° 30-31 (kop.); HA, cart. XV, f° 3-4 v° (kop.); HA, cart. XXI, f° 8-9 v° (kop.); ARA, MD, n° 28, f° 41-42 (kop.).</p> <p>Uitg.: H. PIRENNE, <i>Note sur un cartulaire de Bruxelles conservé à la Bibliothèque de Berne</i>, Brussel, 1894, p. 14-17; F. FAVRESSE, 'Actes intéressant la Ville de Bruxelles 1154 – 2 décembre 1302', in <i>Bulletin de la Commission Royale d'Histoire</i>, 103 (1938), p. 493-497.</p>	
5. De schepenen en de raad van de stad Brussel schenken Godevarde van Coudenberge een huis dat werd bewoond door de broeders van Sint-Niklaas	1 september 1323
<p>Archiefref.: ASB, HA, cart. IV, f° 22 v°-23 (kop.); HA, cart. V, pp. 36-37 (kop.); HA, cart. VI, f° 36-37 (kop.); HA, cart. VII, f° 29-30 (kop.); HA, cart. XXI, f° 35 v°-36 v° (kop.); ARA, MD, n° 28, f° 56 v°-57 (kop.).</p>	

6. De schepenen, de raad en de goede lieden van de stad Brussel bepalen dat de inkomsten van en de rechten op de kraan, het schroeden van de wijn en de waag worden geschonken aan het onderhoud van de steenwegen der stad	17 december 1334
<p>Archiefref.: ASB, HA, cart. IV, f° 20 (kop.); HA, cart. V, p. 53 & 132-133 (kop.); HA, cart. VI, f° 49 v°-50 (kop.); HA, cart. VII, f° 25 v°-26 (kop.); HA, cart. IX, f° 115 v°-116 (kop.); HA, cart. XXI, f° 15 v°-16 (kop.); HA, cart. XXIV, f° 56 v° (kop.); HA, n° 2139, f° 1 v°-2 v° (kop.); HA, liasse 706 (losse kop. uit 1629); ARA, MD, n° 28, f° 45 en v°.</p> <p>Uitg.: H. PIRENNE, <i>Note sur un cartulaire de Bruxelles conservé à la Bibliothèque de Berne</i>, Brussel, 1894, p. 20-22.</p>	
7. De schepenen, rentmeesters, raad en alle poorters gemeenlijk van de stad Brussel nemen maatregelen tegen de schuldenlast van Brussel en bepalen de lonen en de kledij van de stadsambtenaren	11 mei 1339
<p>Archiefref.: ASB, HA, cart. II, f° 147 v°-149 v° (kop.); HA, cart. IV, f° 26 v°-28 v° (kop.); HA, cart. V, pp. 56-60 (kop.); HA, cart. VI, f° 52 v°-55 v° (kop.); HA, cart. VII, f° 34 v°-37 (kop.); HA, cart. XXI, f° 53-56 v° (kop.); HA, n° 2143, Poirterije Rechten, f° 1 en v° (kop.); ARA, MD, n° 28, f° 65 v°-67 v° (kop.).</p> <p>Uitg.: J.F. WILLEMS, 'Stadsbrieven van Brussel, uit de 14de eeuw, betreffende de kleederen, de jaerwedden, de dagloonen, enz., van de ambtenaren, dienaers en inwooners dier stad', in <i>Belgisch Museum voor de Nederduitsche Tael- en Letterkunde en de Geschiedenis des Vaderlands</i>, 5 (1841), p. 82-91; F. FAVRESSE, 'Documents relatifs aux réformes financières entreprises par Bruxelles de 1334 à 1386', in <i>Bulletin de la Commission Royale d'Histoire</i>, 95 (1931), p. 118-130; B. VANNIEUWENHUYZE, "Allen dengenen die in der stad dienste sijn." <i>Een overzicht van de stedelijke openbare ambten en diensten in het laatmiddeleeuwse Brussel 1229-1477</i>, Onuitgegeven licentiaatsverhandeling Universiteit Gent, 2002, p. 227-230.</p>	
8. De schepenen, rentmeesters en raad van Brussel schenken de cautside een jaarlijkse erfrente, geheven op de Wilde Ever	juni 1342
<p>Archiefref.: ASB, HA, cart. IV, f° 33 v°-34 (kop.); HA, cart. VII, f° 44 en v° (kop.); HA, cart. IX, f° 116 en v° (kop.); HA, cart. XXIV, f° 57 (kop.).</p>	
9. De schepenen, rentmeesters en raad van de stad Brussel schenken de cautside een rente van 10 s., betaald via de 100 schilden die wijlen ridder Claes Swaefs heeft geschonken	juni 1342
<p>Archiefref.: ASB, HA, cart. V, pp. 68-69 (kop.); HA, cart. VI, f° 62 v°-63 (kop.); ARA, MD, n° 28, f° 72 (kop.).</p> <p>Uitg.: H. PIRENNE, <i>Note sur un cartulaire de Bruxelles conservé à la Bibliothèque de Berne</i>, Brussel, 1894, p. 22-23.</p>	

10. De schepenen, raad en alle poorters gemeenlijk van de stad Brussel bekrachtigen een schepenvonnis omtrent de twist rond de eigendom van een muur tussen de minderbroeders en de broeders van het Sint-Niklaasgasthuis en Godeverde van Coudenberghe	3 juni 1343
<p>Archiefref.: ASB, HA, cart. IV, f° 34 en v° (kop.); HA, cart. V, pp. 69-70 (kop.); HA, cart. VI, f° 63 v°-64 (kop.); HA, cart. VII, f° 44 v°-45 (kop.); HA, cart. XXI, f° 67 en v° (kop.); ARA, MD, n° 28, f° 72 v° (kop.). Uitg.: H. PIRENNE, <i>Note sur un cartulaire de Bruxelles conservé à la Bibliothèque de Berne</i>, Brussel, 1894, p. 25-27.</p>	
11. De schepenen, raad en alle poorters van de stad Brussel keuren de stichting van het Sint-Klaraklooster goed	5 mei 1345
<p>Uitg.: Charles PERGAMENI, Un épisode de la suppression des couvents à Bruxelles à la fin du XVIIIe siècle, in: <i>Revue de l'Université de Bruxelles</i>, 1907-1908, XIII, 7-8, pp. 597-598.</p>	
12. Janne vanden Wykete, amman van Brussel, en de schepenen van Brussel bepalen wie onder de jurisdictie van de peismakers valt en hoe getuigen moeten worden opgeroepen	1346
<p>Archiefref.: ASB, HA, cart. II, f° 166 (kop.). Uitg.: J.F. WILLEMS, 'Stadsordonnantien van Brussel. I. Van de jaren 1341-1354', in <i>Belgisch Museum voor de Nederduitsche Tael- en Letterkunde en de Geschiedenis des Vaderlands</i>, 1 (1837), p. 258.</p>	
13. De schepenen, raad en alle poorters gemeenlijk van de stad Brussel bepalen het gebruik van kaarsen bij uitvaarten en dat schuldeisers het bewijs van de schuld moeten leveren voor de rechtbank	6 januari 1347
<p>De originele akte was gezegeld met het gemeen zegel van de stad. Archiefref.: ASB, HA, cart. IV, f° 41 v°-42 (kop.); HA, cart. V, pp. 35-36 & 71-72 (kop.); HA, cart. VI, f° 64 en v° (kop.); HA, cart. VII, f° 53 v°-54 (kop.); HA, cart. XXI, f° 67 v°-68 v° (kop.); ARA, MD, n° 28, f° 76 en v° (kop.). Uitg.: J.F. WILLEMS, 'Stadsordonnantien van Brussel. I. Van de jaren 1341-1354', in <i>Belgisch Museum voor de Nederduitsche Tael- en Letterkunde en de Geschiedenis des Vaderlands</i>, 1 (1837), p. 256-258.</p>	
14. Stadsordonnantie met het verbod op het verlenen van bijstand, hulp of raad in een rechtsgeding	30 augustus 1356
<p>Volgens de kop. in cart. IV is de stadsordonnantie uitgevaardigd door de amman, de schepenen, enz.; volgens de kop. in cart. V door de schepenen, de raad, enzovoort. Archiefref.: ASB, HA, cart. IV, f° 38 (kop.); HA, cart. V, p. 74 (kop.); HA, cart. VI, f° 77 (kop.); HA, cart. VII, f° 49 en v° (kop.); HA, cart. XXI, f° 73 v°-74 (kop.).</p>	

15. De amman, schepenen, raad en alle poorters gemeenlijk van de stad Brussel nemen maatregelen tegen fraude en corruptie met het oog op het verwerven of behouden van een schepen- of stadsambt	30 augustus 1356
<p>De originele akte werd gezegeld met het gemeen zegel van de stad en het persoonlijk zegel van de amman.</p> <p>Datering: F. FAVRESSE, <i>L'avènement du régime démocratique à Bruxelles pendant le Moyen Age (1306-1423)</i>, Brussel, 1932, p. 138.</p> <p>Archiefref.: ASB, HA, cart. IV, f° 37-38 (kop.); HA, cart. V, pp. 73-74 (kop.); HA, cart. VI, f° 75 v°-77 (kop.); HA, cart. VII, f° 48-49 (kop.); HA, cart. XXI, f° 72-73 v° (kop.); HA, n° 1250 (losse bundel).</p>	
16. Het stadsbestuur en de lakengilde van de stad Brussel nemen maatregelen tegen de schuldenlast van de stad, voornamelijk veroorzaakt door de bouw van de tweede stadsomwalling, en herzien de lonen van de stadsambtenaren	1359
<p>Archiefref.: ASB, HA, cart. V, pp. 169-171 (kop.).</p> <p>Uitg.: J.F. WILLEMS, 'Vervolg der oude stadsregten van Brussel. 1368-1386', in <i>Belgisch Museum voor de Nederduitse Tael- en Letterkunde en de Geschiedenis des Vaderlands</i>, 10 (1846), p. 100-117; F. FAVRESSE, 'Documents relatifs aux réformes financières entreprises par Bruxelles de 1334 à 1386', in <i>Bulletin de la Commission Royale d'Histoire</i>, 95 (1931), p. 132-139; G. HOMBLE, 'Bijdragen tot de Geschiedenis en de Folklore der Geneeskunde', in <i>Eigen Schoon en de Brabander</i>, 30 (1947), p. 94 (fragment); B. VANNIEUWENHUYZE, "Allen dengenen die in der stad dienste sijn." <i>Een overzicht van de stedelijke openbare ambten en diensten in het laatmiddeleeuwse Brussel 1229-1477</i>, Onuitgegeven licentiaatsverhandeling Universiteit Gent, 2002, p. 231-233.</p>	
17. De schepenen, raad en gemene burgers van de stad Brussel verwerven een aantal gronden van de infirmerie van het begijnhof voor de aanleg van een stadsgracht	23 juni 1360
<p>Archiefref.: AOB, HP, H.263 I.C. (losse kop.); ASB, HA liasse 500 (losse 19de-eeuwse kop.).</p>	
18. De schepenen en raad van de stad Brussel verwerven een aantal gronden van de infirmerie van het begijnhof voor de aanleg van een stadsgracht	23 juni 1360
<p>Vidimus in stadsordonnantie van Brussel van 13 januari 1450.</p> <p>Archiefref.: ASB, HA, cart. XXIII, f° 150 v°-151 (goederenregister van de stad Brussel, kop.).</p>	

<p>19. De amman en schepenen van de stad Brussel vaardigen diverse politiebepalingen uit, inzake openbare orde, rechts-procedures, verbanningen, enzovoort</p>	<p>1360</p>
<p>Datering: zonder twijfel tussen 5 april en 1 augustus 1360, maar vermoedelijk na 23 juli 1360 (C. DICKSTEIN-BERNARD, 'La construction de l'enceinte bruxelloise de 1357. Essai de chronologie des travaux', in <i>Cahiers bruxellois</i>, 35 (1995-1996), p. 110). De bepaling aangaande de wevers, volders en vleeshouwers (die in de nacht van 22 juli 1360 in opstand kwamen) staat toe om de ordonnantie te dateren na deze datum (S. BOFFA, 'Réflexions sur la révolte des métiers bruxellois (22 juillet 1360)', in F. DAELEMANS & A. VANRIE (éd.), <i>Bruxelles et la vie urbaine. Archives - Art - Histoire. Recueil d'articles dédiés à la mémoire d'Arlette Smolar-Meynart (1938-2000)</i>, Brussel, 2001, dl. I, p. 173).</p> <p>De stadsordonnantie uit 1360 mag niet gezien worden als een <i>retour en force</i> van het patriciaat na de opstand van de ambachten op 22 juli 1360: "La charte de 1360 n'a donc pas été promulgué avec principal objectif un meilleur controle des métiers, mais simplement pour rétablir et maintenir l'ordre dans la ville." (S. BOFFA, 'Réflexions sur la révolte des métiers bruxellois (22 juillet 1360)', in F. DAELEMANS & A. VANRIE (éd.), <i>Bruxelles et la vie urbaine. Archives - Art - Histoire. Recueil d'articles dédiés à la mémoire d'Arlette Smolar-Meynart (1938-2000)</i>, Brussel, 2001, dl. I, p. 172).</p> <p>Archiefref.: ASB, HA, cart. V, p. 256 (kop.).</p> <p>Uitg.: J.F. WILLEMS, 'Stadsordonnantie van Brussel van het jaer 1360', in <i>Belgisch Museum voor de Nederduitsche Tael- en Letterkunde en de Geschiedenis des Vaderlands</i>, 7 (1843), p. 294-314; G. HOMBLE, 'Bijdragen tot de Geschiedenis en de Folklore der Geneeskunde', in <i>Eigen Schoon en de Brabander</i>, 30 (1947), p. 91-92 & 93 (fragment).</p>	
<p>20. De zeven schepenen en de goede lieden van de stadsraad van Brussel bepalen het commissieloon van de makelaars van de wijn</p>	<p>1363</p>
<p>Archiefref.: ASB, HA, cart. IV, f° 75 v° (kop.); HA, cart. V, p. 158 (kop.).</p>	
<p>21. De schepenen van de stad Brussel vaardigen een reeks straf- en privaatrechtelijke bepalingen uit, inzake schuldvorderingen, erfenissen, de rechtspraak van de amman, enzovoort</p>	<p>tussen 24 juni 1363 en 22 maart 1364</p>
<p>Datering: tussen 24 juni 1363 en 22 maart 1364, de periode in het jaar 1363 oude stijl waarin Walterus de Cockelberghe senior schepen was.</p> <p>Archiefref.: ASB, HA, cart. IV, f° 75 en v° (kop.); HA, cart. V, pp. 157, 157-158 & 141-142 (kop.).</p> <p>Uitg.: F. FAVRESSE, 'Actes inédits du Magistrat et de la Gilde de Bruxelles relatifs à la draperie urbaine, depuis 1343 environ jusqu'à l'apparition de la « nouvelle draperie » vers 1440', in <i>Bulletin de la Commission Royale d'Histoire</i>, 112 (1947), p. 14-17.</p>	
<p>22. De schepenen en raad van de stad Brussel beslechten een twist tussen de burggraaf van Brussel en het vleeshouwersambacht in verband met het tolvees dat ze hem moeten betalen</p>	<p>28 januari 1364</p>
<p>Oudste vermelding van het vleeshouwersambacht en haar gezworenen?</p> <p>Archiefref.: ASB, HA, cart. IX, f° 103-104 (kop.).</p>	

23. De schepenen, raad en alle goede lieden gemeenlijk van de stad Brussel plaatsen het ambt van het zegelen van de lakens, uitgeoefend door Reynere Clutinc, onder het toezicht van de cautside	16 april 1365
<p>De originele akte werd gezegeld met het ‘gemeen zegel’ van de stad Brussel.</p> <p>Uitg.: F. FAVRESSE, ‘Actes inédits du Magistrat et de la Gilde de Bruxelles relatifs à la draperie urbaine, depuis 1343 environ jusqu’à l’apparition de la « nouvelle draperie » vers 1440’, in <i>Bulletin de la Commission Royale d’Histoire</i>, 112 (1947), p. 17-18.</p>	
24. De schepenen en gildedekens van de stad Brussel verbieden de jaarlijkse maaltijd die de bogaarden geven aan de lakengilde en aan de gezworenen van de wevers	23 september 1366
<p>De originele akte werd gezegeld met het ‘stadszegel ten zaken’ van de stad Brussel.</p> <p>Datering: sommige kopieën dragen de datum 23 september 1366, andere de datum 24 september 1366. 23 september 1366 is echter de datum die in een stadsordonnantie van 27 mei 1416 wordt aangehaald, en waarin tevens staat vermeld dat van deze stadsordonnantie een <i>open besegelde brieve</i> bestond en er tevens een <i>uutschrift</i> werd gemaakt in het <i>keurboeck van Bruessel</i> en in <i>dboeck van der gulden</i>.</p> <p>Archiefref.: ASB, HA, cart. IV, f° 42; HA, cart. V, p. 156; HA, cart. VII, f° 54.</p> <p>Uitg.: F. FAVRESSE, ‘Actes inédits du Magistrat et de la Gilde de Bruxelles relatifs à la draperie urbaine, depuis 1343 environ jusqu’à l’apparition de la « nouvelle draperie » vers 1440’, in <i>Bulletin de la Commission Royale d’Histoire</i>, 112 (1947), p. 18-20.</p>	
25. Janne van Redelgem, amman van Brussel, en de schepenen van Brussel vaardigen de statuten van het blekersambacht uit	29 april 1367
<p>De schepenen hebben deze stadsordonnantie <i>doen setten in der stadboec</i>, dat zich bevond bij Janne den Bonten.</p> <p>Uitg.: F. FAVRESSE, ‘Les premiers statuts connus des métiers bruxellois du duc et de la Ville et note sur ces métiers’, in <i>Bulletin de la Commission Royale d’Histoire</i>, 111 (1946), p. 60-62.</p>	
26. Jan van Redelghem, amman van Brussel, en de schepenen en raad van de stad Brussel verbieden de tegeldekkers om voortaan nog tegels en aanverwante stoffen te verkopen	31 december 1367
<p>Archiefref.: ASB, HA, cart. IX, f° 144 en v° (kop.).</p>	
27. De schepenen, rentmeesters, gildedekens, achten van de lakengilde en alle poorters gemeenlijk van de stad Brussel schenken de cautside de jaarlijkse inkomsten van de zegeltang van de lakens en van de ramenassise	16 augustus 1368
<p>De originele akte werd gezegeld met het gemeen zegel van de stad van Brussel.</p> <p>Archiefref.: ASB, HA, cart. V, p. 86 (kop.); HA, cart. VI, f° 87 en v° (kop.); HA, cart. IX, f° 104 en v° (kop.); HA, cart. XXIV, f° 8 en v° (kop.).</p> <p>Uitg.: F. FAVRESSE, ‘Actes inédits du Magistrat et de la Gilde de Bruxelles relatifs à la draperie urbaine, depuis 1343 environ jusqu’à l’apparition de la « nouvelle draperie » vers 1440’, in <i>Bulletin de la Commission Royale d’Histoire</i>, 112 (1947), p. 23-26.</p>	

28. De schepenen, lakengilde en drapiers van de stad Brussel vaardigen een reglement uit in verband met de eggen van de lakens	20 januari 1376
Uitg.: F. FAVRESSE, 'Dix règlements intéressant la draperie bruxelloise (1376-1394). Edition critique', in: <i>Bulletin de la Commission Royale d'Histoire</i> , 111 (1946), p. 153-157.	
29. De schepenen en goede lieden van de stadsraad van de stad Brussel bepalen de kiesprocedure van de peismakers	1377
Datering: mogelijk werd de stadsordonnantie in 1375 uitgevaardigd, aangezien de twee vermelde personen toen schepen waren. Archiefref.: ASB, HA, cart. IV, f° 75 (kop.).	
30. De schepenen, lakengilde en goede lieden van de stad Brussel vaardigen een reglement uit in verband met de waarden en de samenkopers van laken	tussen 24 juni 1379 en 25 maart 1380
Datering: tussen 24 juni 1379 en 25 maart 1380, op basis van de namenlijst van gildedekens en achten, in combinatie met de Paasdatum van 1380. Uitg.: F. FAVRESSE, 'Dix règlements intéressant la draperie bruxelloise (1376-1394). Edition critique', in: <i>Bulletin de la Commission Royale d'Histoire</i> , 111 (1946), p. 159-161.	
31. De schepenen, gildedekens, achten van de lakengilde en de raad van de stad Brussel beslechten een geschil tussen Segeren vanden Heetvelde en Janne Clueting en enkele drapiers omtrent de goederen van wijlen Gielijse van Tzelle	15 januari 1380
De originele akte werd gezegeld met het gemeen zegel van de stad van Brussel. Uitg.: F. FAVRESSE, 'Actes inédits du Magistrat et de la Gilde de Bruxelles relatifs à la draperie urbaine, depuis 1343 environ jusqu'à l'apparition de la « nouvelle draperie » vers 1440', in <i>Bulletin de la Commission Royale d'Histoire</i> , 112 (1947), p. 40-42.	
32. De schepenen en gildedekens van de stad Brussel regelen de controle op de brede blauwe en witte lakens	5 maart 1380
Uitg.: F. FAVRESSE, 'Dix règlements intéressant la draperie bruxelloise (1376-1394). Edition critique', in: <i>Bulletin de la Commission Royale d'Histoire</i> , 111 (1946), p. 157-159.	
33. De amman, schepenen, rentmeesters en raad van de stad Brussel regelen de bestraffing van diegenen die misdaden plegen tegen personen die een brand helpen blussen	15 februari 1382
Er bestond een origineel charter, gezegeld was met het persoonlijk zegel van de amman en het gemeen zegel van de stad. Archiefref.: ASB, HA, cart. IV, f° 76 v° (kop.); HA, cart. V, pp. 173-174 (kop.); HA, cart. VII, f° 99 v°-100 (kop.). Reg.: Ph. GODDING, 'Liste chronologique provisoire des ordonnances intéressant le droit privé et pénal de la ville de Bruxelles (1229-1657)', in <i>Bulletin de la Commission Royale des Anciennes Lois et Ordonnances de Belgique</i> , 17 (1953), p. 377.	

34. Het stadsbestuur van Brussel vaardigt verscheidene strafrechtelijke bepalingen uit, onder meer inzake de vervolging van fraudeurs en jonge misdadigers uit de geslachten, de vervolging van schuldenaars, de woonplaats van de schepenen, enzovoort	12 juni 1383
<p>De originele akte werd gezegeld met het persoonlijk zegel van de amman en met het gemeen zegel van de stad Brussel.</p> <p>Datering: de vermelding <i>te menegher tijt</i> in cart. V laat uitschijnen dat de bepalingen van deze stadsordonnantie op verschillende momenten werden genomen.</p> <p>Archiefref.: ASB, HA, cart. V, pp. 176-185 (kop.); HA, cart. VIII, f° 24-26 v° (kop.); HAliasse 706 (losse kop.).</p> <p>Uitg.: J.F. WILLEMS, 'Vervolg der oude stadsregten van Brussel. 1368-1386', in <i>Belgisch Museum voor de Nederduitsche Tael- en Letterkunde en de Geschiedenis des Vaderlands</i>, 10 (1846), p. 100-117.</p>	
35. De schepenen en raadslieden van de stad Brussel regelen de hernieuwing van de huur van zes loges naast de markt van Lendit door de schoenmakers van Brussel ten overstaan van de abdi van Saint-Denis	24 mei 1384
<p>Uitg.: R.-H. BAUTIER, 'Note sur les bruxellois aux foires du Lendit au XIVe siècle', in <i>Cahiers bruxellois</i>, 7 (1962), p. 178-179.</p>	
36. Amman Janne van Ophem en de schepenen van de stad Brussel bepalen op welke dagen de leden van het vettewariersambacht hun waren mogen verhandelen op de Beek	12 oktober 1385
<p>Archiefref.: ASB, HA, n° 1447, f° 1 v° (kop.).</p>	
37. De schepenen van Brussel schaffen de tol op bepaalde metalen af	1 september 1386
<p>Archiefref.: ASB, HA, cart. V, pp. 213-214 (kop.).</p>	
38. Amman Janne van Ophem en de schepenen van de stad Brussel vaardigen nieuwe reglementen voor het vettewariersambacht uit	7 november 1386
<p>Archiefref.: ASB, HA, n° 1447, f° 1 v°-2 (kop.).</p>	
39. Janne van Ophem, amman te Brussel, en de schepenen van de stad Brussel bepalen de voorrechten van de schippers die ingezeten poorters van Brussel zijn tegenover vreemde schippers	6 januari 1387
<p>Datering: de vermelde datum 6 januari 1326 oude stijl klopt niet; afgaande op de vermelde amman en schepenen moet de akte dateren van 6 januari 1386 oude stijl.</p> <p>Archiefref.: ASB, HA, n° 3501, f° 59 v°-60 (kop.).</p>	
40. Jan van Ophem, amman te Brussel, en de schepenen van de stad Brussel bepalen de statuten van het goudslagers-, schilders- en glasmakersambacht	2 november 1387
<p>Uitg.: F. FAVRESSE, 'Les premiers statuts connus des métiers bruxellois du duc et de la Ville et note sur ces métiers', in <i>Bulletin de la Commission Royale d'Histoire</i>, 111 (1946), p. 76-79.</p>	

41. De schepenen en goede lieden van de stadsraad van Brussel bepalen in samenspraak met de gezellen van de grote gilde dat de gezellen van de grote gilde in hun ambacht slechts half ladegeld moeten betalen	5 maart 1389
<p>Enkel bewaard als onderdeel van een stadsordonnantie met reglementen van de grote gilde van de voetboog.</p> <p>Archiefref.: ASB, HA, cart. IX, f° 153 (kop.).</p>	
42. De gildedekens, schepenen, de drapiers en de gehele stad Brussel bepalen het loon van de meesters en gezellen van de volders	tussen 23 juni 1391 en 14 april 1392
<p>Datering: tussen 23 juni 1391 en 14 april 1392 (F. FAVRESSE, 'Dix règlements intéressants la draperie bruxelloise (1376-1394). Edition critique', in <i>Bulletin de la Commission Royale d'Histoire</i>, 111 (1946), p. 164).</p> <p>Uitg.: F. FAVRESSE, 'Dix règlements intéressants la draperie bruxelloise (1376-1394). Edition critique', in <i>Bulletin de la Commission Royale d'Histoire</i>, 111 (1946), p. 164-165.</p>	
43. De schepenen van de stad Brussel passen de intredegelden van het nieuwe kleermakersambacht aan	30 oktober 1391
<p>Archiefref.: ASB, HA, n° 1467, f° 4-5 (kop.).</p>	
44. Claes van Sinte Goericx, amman van Brussel, en de schepenen van de stad Brussel bepalen de statuten van het gezouten vissersambacht	14 januari 1392
<p>Uitg.: F. FAVRESSE, 'Les premiers statuts connus des métiers bruxellois du duc et de la Ville et note sur ces métiers', in <i>Bulletin de la Commission Royale d'Histoire</i>, 111 (1946), p. 79-83.</p>	
45. De schepenen van de stad Brussel bepalen de reglementen van het bakkersambacht	23 februari 1392
<p>Uitg.: F. FAVRESSE, 'Les premiers statuts connus des métiers bruxellois du duc et de la Ville et note sur ces métiers', in <i>Bulletin de la Commission Royale d'Histoire</i>, 111 (1946), p. 83-86.</p>	
46. Claes van Sente Gorix, amman van Brussel, en de schepenen van de stad Brussel regelen de handel in kazen en pennewaarden door de leden van het vettewarriersambacht	23 februari 1392
<p>Aan het einde van de akte wordt vermeld dat het stadsbestuur <i>den gezworene voirseit ... [tot?] hairs ambachts behouf uut Arnoldus van Eycke, der stad cleric, register een uutgescrifte doen gheven.</i></p> <p>Archiefref.: ASB, HA, n° 1447, f° 2 en v° (kop.).</p>	
47. Claes van Sinte Goericx, amman van Brussel, en de schepenen van de stad Brussel bepalen de statuten van het groenvissersambacht	1 juni 1392
<p>Uitg.: F. FAVRESSE, 'Les premiers statuts connus des métiers bruxellois du duc et de la Ville et note sur ces métiers', in <i>Bulletin de la Commission Royale d'Histoire</i>, 111 (1946), p. 86-88.</p>	

48. De schepenen van de stad Brussel bepalen de plichten van ambachtslieden in Obbrussel	tussen 24 juni 1393 en 24 juni 1394
<p>Datering: tussen 24 juni 1393 en 24 juni 1394, op basis van de vermelde schepenen.</p> <p>Archiefref.: ASB, HA, n° 1467, f° 10-12 (kop.).</p>	
49. De schepenen en de raad van de goede lieden van de stad Brussel beslissen dat een voetgeld zal worden geïnd ten voordele van de caustide	23 juli 1393
<p>Archiefref.: ASB, HA, cart. IX, f° 55 v° (kop.).</p>	
50. De schepenen van de stad Brussel vaardigen bepalingen uit in verband met de knapen van de bakkers	2 juni 1394
<p>De stadsordonnantie werd opgetekend in het stadsregister van Arnoldus van Eijcke en een afschrift werd bezorgd aan het bakkersambacht.</p> <p>Archiefref.: ASB, HA, liasse 731 (18de-eeuwse authentieke kop.).</p>	
51. Het stadsbestuur van Brussel vaardigt de zogenoemde ‘brief van Milaan’ uit, met straffen, boetes en strafprocedure voor agressie met geslepen wapens of andere middelen dan vuisten	25 september 1394
<p>Er bestond een origineel charter, gezegeld met het persoonlijke zegel van de amman en het gemeen zegel van de stad.</p> <p>Archiefref.: ASB, HA, cart. IV, f° 94 v°-96 (kop.); HA, cart. V, pp. 220-225 (kop.); HA, cart. IX, f° 99 v°-102 (kop.); HA, cart. XV, f° 59 v°-63 v° (kop.); HA, n° 1215, f° 30-34 (kop.); HA, n° 1422, f° 208 v°-214 v° (kop.); HA, n° 1400, pp. 256-267 (kop.); HA, n° 2642, f° 49 v°-52 v° (kop.); HA, liasse 706 (losse kop.).</p> <p>Uitg.: J. VAN HERWAARDEN, <i>Opgelegde bedevaarten. Een studie over de praktijk van opleggen van bedevaarten (met name in de stedelijke rechtspraak) in de Nederlanden gedurende de late middeleeuwen (ca 1300 – ca 1550)</i>, Assen – Amsterdam, 1978, p. 642-646.</p>	
52. Claes van Sente Goerix, amman van Brussel, en de schepenen van de stad bepalen de statuten van het nieuwe vedermakersambacht	15 maart 1397
<p>Uitg.: F. FAVRESSE, ‘Les premiers statuts connus des métiers bruxellois du duc et de la Ville et note sur ces métiers’, in <i>Bulletin de la Commission Royale d’Histoire</i>, 111 (1946), p. 88-90.</p>	
53. De schepenen en de goede lieden van de stadsraad van Brussel nemen beslissingen in verband met de prebenden van de broeders van Sint-Niklaas of zakbroeders	15 mei 1397
<p>Archiefref.: ASB, HA, cart. IV, f° 85 (kop.); HA, cart. V, pp. 242-243 (kop.).</p>	

<p>54. De schepenen en goede lieden van de stadsraad van Brussel bepalen dat poorters van Brussel die zich tegen de stad keren hun poorterschap verliezen</p>	<p>2 juni 1397</p>
<p>Archiefref.: ASB, HA, cart. IV, f° 84 v° (kop.); HA, cart. V, p. 217 (kop.); ARA, MD, n° 29A, f° 99 (samenvatting).</p> <p>Reg.: Ph. GODDING, 'Liste chronologique provisoire des ordonnances intéressant le droit privé et pénal de la ville de Bruxelles (1229-1657)', in <i>Bulletin de la Commission Royale des Anciennes Lois et Ordonnances de Belgique</i>, 17 (1953), p. 378.</p>	
<p>55. De schepenen van Brussel gebieden de viskopers en -verkopers op de Vismarkt van Brussel om in het groenvissers-ambacht in te treden</p>	<p>12 februari 1399</p>
<p>Archiefref.: ASB, HA, n° 1460, f° 3-5 (kop.); HA, n° 1447, f° 7-8.</p>	
<p>56. Het stadsbestuur van Brussel reduceert de fondsen bestemd voor kerkelijke vieringen als bruiloften, priesterschap en kloosterintrede en verbieden verwanten van een moordenaar om het zoengeld te helpen aflossen</p>	<p>18 december 1399 (cart. V); 28 december 1396 (cart. VIII)</p>
<p>Er bestond een origineel charter, gezegeld met het persoonlijke zegel van de amman en het gemeen zegel van de stad.</p> <p>De vermelding van de plaats van uitgave ('op de Ster') komt enkel voor in ASB, cart. VIII.</p> <p>Archiefref.: ASB, HA, cart. V, pp. 230-233 (kop.); ARA, MD, n° 29A, f° 99 (korte samenvatting).</p> <p>Reg.: Ph. GODDING, 'Liste chronologique provisoire des ordonnances intéressant le droit privé et pénal de la ville de Bruxelles (1229-1657)', in <i>Bulletin de la Commission Royale des Anciennes Lois et Ordonnances de Belgique</i>, 17 (1953), p. 378.</p>	
<p>57. De schepenen en de goede lieden van de stadsraad van Brussel wijzigen de stadskledij van de stadsknapen</p>	<p>1400</p>
<p>Archiefref.: ASB, HA, cart. IV, f° 90 v°-91; HA, cart. V, pp. 278-279.</p>	
<p>58. De zeven schepenen, rentmeesters, goede lieden van de stadsraad en de gezworenen van de stad Brussel bepalen dat de stadsknapen zelf over een paard moeten beschikken, waarvoor ze een bepaalde vergoeding ontvangen</p>	<p>1400 (?)</p>
<p>Datering: deze stadsordonnantie is uitgevaardigd <i>ter groter reekeninghen</i>, wellicht in het jaar 1400, net zoals de voorgaande stadsordonnantie gekopieerd in zowel cart. IV en V.</p> <p>Archiefref.: ASB, HA, cart. IV, f° 92 en v° (kop.); HA, cart. V, pp. 279-280 (kop.).</p>	

59. Het stadsbestuur van Brussel regelt de werking van de stedelijke justitie onder leiding van de amman en schepenen en de bestraffing van bepaalde delicten	12 december 1401
<p>Er bestond een origineel charter, gezegeld met het persoonlijke zegel van de amman en het gemeen zegel van de stad.</p> <p>Archiefref.: ASB, HA, cart. V, pp. 233-237 (kop.).</p> <p>Reg.: Ph. GODDING, 'Liste chronologique provisoire des ordonnances intéressant le droit privé et pénal de la ville de Bruxelles (1229-1657)', in <i>Bulletin de la Commission Royale des Anciennes Lois et Ordonnances de Belgique</i>, 17 (1953), p. 379.</p>	
60. Het stadsbestuur van Brussel neemt een reeks uiteenlopende beslissingen, onder meer inzake het poorterschap van de heer van Hoogstraten, een prebende van de zakbroeders, de beheerders van de goederen van de bogaarden, enzovoort	juni 1403
<p>Datering: <i>ter grooter rekeninghen</i> in het jaar 1403 (cart. V); <i>ter voirseider groter rekeninghen anno tercio</i> (cart. VIII); Philippe Godding dateerde de stadsordonnantie in juni 1403 (Ph. GODDING, 'Liste chronologique provisoire des ordonnances intéressant le droit privé et pénal de la ville de Bruxelles (1229-1657)', in <i>Bulletin de la Commission Royale des Anciennes Lois et Ordonnances de Belgique</i>, 17 (1953), p. 379).</p> <p>Archiefref.: ASB, HA, cart. IV, f° 89 v°-90 v°; HA, cart. V, pp. 217-220 & 140; HA, cart. VIII, f° 43 en v° & 43 v°-45 v°.</p> <p>Uitg.: E.M. MEIJERS, <i>Het West-Brabantsche erfrecht</i>, Haarlem, 1929, bijlage p. 44 (fragment).</p>	
61. De schepenen en goede lieden van de stad Brussel vaardigen een reglement uit met betrekking tot de aanstelling van timmermannen	1404
<p>Datering: de datering 1400 in cart. VIII en XI is foutief.</p> <p>Archiefref.: ASB, HA, cart. IV, f° 91 (kop.); HA, cart. V, p. 243 (kop.);</p>	
62. Bestuurlijk en huishoudelijk reglement van het bogaardengodshuis	1 maart 1404
<p>Archiefref.: ASB, HA, cart. V, pp. 253-255 (kop.).</p>	
63. Wencelijn de Hertoge, amman, en de schepenen van de stad Brussel herzien de rechten van het gezouten vissersambacht	12 juni 1408
<p>Bevat een verwijzing naar de stadsordonnantie van 14 januari 1392.</p> <p>Archiefref.: ASB, HA, n° 1457, f° 18 v°-21 (kop.).</p>	
64. De amman, de schepenen en de goede lieden van de stadsraad van Brussel bepalen dat niemand plaveisel van de stad mag openbreken zonder toestemming van de cautsidemeesters	24 december 1409
<p>Archiefref.: ASB, HA, cart. IX, f° 56 v° (kop.).</p>	

65. De schepenen, rentmeesters en goede lieden van de stadsraad van Brussel regelen het bakken van brood en de taken van de broodwegers	25 september 1410
<p>Deze stadsordonnantie stond geregistreerd in het boek van stadsklerk Walterus vander Bulct.</p> <p>Alle vroegere ordonnanties met betrekking tot deze materie werden nietig verklaard.</p> <p>Archiefref.: ASB, HA, cart. IX, f° 36 v°-37 (kop.).</p>	
66. De schepenen en de goede lieden van de stadsraad van Brussel geven de kruiwagenaars en pijnders de toestemming om ter ere van Onze-Lieve-Vrouw een metselwerk te maken op de Werf	1411
<p>Bevat een verwijzing naar de stadsordonnantie van 26 januari 1404.</p> <p>Archiefref.: ASB, HA, cart. IX, f° 56 v°-57 (kop.).</p>	
67. De schepenen en goede lieden van de stadsraad van Brussel beslechten een geschil tussen de cautsidemeesters en de vleeshouwers in verband met de betaling van het weggeld	26 januari 1411
<p>Archiefref.: ASB, HA, cart. IX, f° 56 (kop.).</p>	
68. De schepenen, raad en poorters van de stad Brussel beloven om jaarlijks de cijns voor de vijver van Obbrussel te betalen aan de hertog van Brabant en zijn opvolgers	11 juni 1411
<p>Er bestond een origineel charter, gezegeld met het zegel ten zaken van de stad Brussel.</p> <p>Datering: in cart. V wordt de stadsordonnantie gedateerd op 11 juni 1411, in cart. IV en stadsregister XXIII op 11 juli 1411.</p> <p>Archiefref.: ASB, HA, cart. IV, f° 101 (kop.); HA, cart. V, p. 274 (kop.); HA, cart. XXIII, f° 108 v°-109 (kop.).</p>	
69. De schepenen en de raad van Brussel vragen de opheffing van de door hertog Antoon van Brabant verleende lakengilde van de vrijheid van Merchtem	14 juni 1411
<p>In de ordonnantie is de hertogelijke verordening van 30 november 1409 hernomen.</p> <p><i>Deze punten, dinghen ende geschienissen</i> werden in het <i>coerboek</i> van de stad en in het <i>boek van der ordinancien van der gulden van Bruessel</i> opgenomen, dus mogelijk bestond er geen origineel charter.</p> <p>Uitg.: F. FAVRESSE, 'Actes inédits du Magistrat et de la Gilde de Bruxelles relatifs à la draperie urbaine, depuis 1343 environ jusqu'à l'apparition de la « nouvelle draperie » vers 1440', in <i>Bulletin de la Commission Royale d'Histoire</i>, 112 (1947), p. 59-66.</p>	
70. De schepenen van de stad Brussel regelen de visvangst op de Zenne en andere rivieren	14 juni 1411
<p>Bevat een verwijzing naar de stadsordonnantie van 1 juni 1392.</p> <p>Archiefref.: ASB, HA, n° 1460, f° 5-7 (kop.).</p>	

71. Ridder Philips vander Couderborg, amman van Brussel, en de schepenen en raad van de stad Brussel leggen het aantal ammansknapen vast	10 januari 1412
Archiefref.: ASB, HA, cart. IV, f° 131 v° (kop.).	
72. Amman Philips vander Couderborch en de schepenen van de stad Brussel regelen de handel in kazen en pennewaarden door de leden van het vettewariersambacht	5 maart 1412
Onderaan in de akte wordt vermeld dat het stadsbestuur <i>Rutgheren Boene, gesworenen clerck ende secratris van ons scepenen voirseit int boec van sinen prothollen [sic] in ewiger memorien [heeft] doen teykenen ende registeren [sic] ende den gezwoirenen des ambachts van der vettewaeren tot behoef huers ambachts voirseit copie ende uytscript daer af [heeft] doen gheven.</i>	
Archiefref.: ASB, HA, n° 1447, f° 2 v°-3 v° (kop.).	
73. De schepenen van de stad Brussel bepalen de reglementen van het groenvisserambacht	1414
Het is niet duidelijk of het hier om één stadsordonnantie gaat dan wel om de samenvoeging van meerdere (ongedateerde) reglementen. Ook de vermelding van het ambachtshuis is vroeg.	
Archiefref.: ASB, HA, n° 1460, f° 11-14 v° (kop.).	
74. Gheerds van Cockelberghe, amman van Brussel, en de schepenen van de stad Brussel bekrachtigen een overeenkomst tussen het nieuwe kleermakers-, oude kleermakers- en oudkleerkopersambacht	17 oktober 1414
Archiefref.: ASB, HA, n° 1467, f° 18-19 (kop.).	
75. De schepenen en rentmeesters van de stad Brussel regelen de vervanging van de overleden schutter van de grote gilde Nijds den Bijlmaker door een schutter van de kleine gilde	27 april 1415
Archiefref.: ASB, HA, cart. IX, f° 148 v° (kop.).	
76. De schepenen, rentmeesters en goede lieden van de stadsraad van Brussel regelen de taken van de donderbusmeester	2 december 1416
Archiefref.: ASB, HA, cart. IX, f° 42 v°-43 (kop.).	
77. De schepenen, rentmeesters en de goede lieden van de stadsraad van Brussel nemen maatregelen om de vroegere rechten van het groot ambacht van de wevers te herstellen, zoals de vaststelling van de toelatingsvoorwaarden tot het ambacht	9 maart 1418
De datum 9 maart 1418 is deze van de optekening in de registers, met name in het <i>guldenboeck</i> en in <i>huers ambachts boeck</i> .	
Uitg.: F. FAVRESSE, 'Actes inédits du Magistrat et de la Gilde de Bruxelles relatifs à la draperie urbaine, depuis 1343 environ jusqu'à l'apparition de la « nouvelle draperie » vers 1440', in <i>Bulletin de la Commission Royale d'Histoire</i> , 112 (1947), p. 68-70.	
Reg.: J. CUVELIER, 'Le registre aux statuts, ordonnances et admissions du métier des tisserands de laine ou grand métier de Bruxelles (XV ^e -XVIII ^e siècle)', in <i>Bulletin de la Commission Royale d'Histoire</i> , 81 (1912), p. 123.	

<p>78. Willem van Assche, amman van Brussel, en de schepenen, rentmeesteren, gildedekens, achten van de lakengilde en de gemene raad van de stad Brussel bepalen de rechten en privileges van de Duitse kooplieden die in Brussel handel drijven</p>	<p>14 mei 1418</p>
<p>Uitg.: K. KUNZE, <i>Hansisches Urkundenbuch. Sechster Band. 1415 bis 1433</i>, Leipzig, dl. VI, pp. 74-77.</p>	
<p>79. De schepenen en goede lieden van de raad van de stad Brussel nemen maatregelen die de rechtszekerheid van de Brusselaars garanderen</p>	<p>11 oktober 1418</p>
<p>Archiefref.: ASB, HA, cart. IV, f° 105 v°-106 v° (kop.). Reg.: Ph. GODDING, 'Liste chronologique provisoire des ordonnances intéressant le droit privé et pénal de la ville de Bruxelles (1229-1657)', in <i>Bulletin de la Commission Royale des Anciennes Lois et Ordonnances de Belgique</i>, 17 (1953), p. 381.</p>	
<p>80. Amman Jan geheten Taye van Elewijt en de schepenen van de stad Brussel nemen maatregelen tegen handelaars in vette waren die geen lid zijn van het vettewariersambacht</p>	<p>20 december 1419</p>
<p>Onderaan in de akte wordt vermeld dat de stadsbestuurders <i>Rutgheren van Teselen geheten Boene, cleric ende secretarijs der stad van Bruessel voirseit, int boeck of register van sinen prothocollen</i> [hebben] <i>doen tekenen ende registeren [sic] ende hebben den geswoeren ende goede knapen tot behoef huers ambachts van der vetterwaren voirseit copie ende uutgescrift daer uut bevolen te ghevene</i>. Archiefref.: ASB, HA, n° 1447, f° 3 v°-5 (kop.).</p>	
<p>81. Jan Taye van Elewijt, amman van Brussel, en de schepenen van de stad Brussel bepalen op welke manier het marktschip door het schippersambacht moet worden verpacht</p>	<p>21 juni 1420</p>
<p>Archiefref.: ASB, HA, n° 3501, f° 98 v°-99 v° (kop.).</p>	
<p>82. De schepenen van de stad Brussel passen de intredegelden van het nieuwe kleermakersambacht aan</p>	<p>22 juni 1421</p>
<p>Archiefref.: ASB, HA, n° 1467, f° 5-6 v° (kop.).</p>	
<p>83. De amman, vijf schepenen, één burgemeester en drie raadslieden van Brussel nemen maatregelen tegen bedelarij in de stad, tegen de vervuiling van de Veemarkt en vaardigen reglementen uit inzake de kleinhandel in wijn en de korenhandel</p>	<p>20 januari 1422</p>
<p>Uitg.: F. FAVRESSE, 'Actes inédits du Magistrat et de la Gilde de Bruxelles relatifs à la draperie urbaine, depuis 1343 environ jusqu'à l'apparition de la « nouvelle draperie » vers 1440', in <i>Bulletin de la Commission Royale d'Histoire</i>, 112 (1947), p. 76-79.</p>	
<p>84. De schepenen, burgemeesters, raad, gezworenen van de ambachten en honderdmannen van de stad Brussel stellen Willeme, heer van Bijgaarden, aan tot kapitein van de stad Brussel</p>	<p>20 april 1422</p>
<p>Uitg.: F. FAVRESSE, <i>L'avènement du régime démocratique à Bruxelles pendant le Moyen Age (1306-1423)</i>, Brussel, p. 303-305.</p>	

85. De schepenen, burgemeesters, rentmeesters, raad, gezworenen van de ambachten en honderdmannen van de stad Brussel regelen de benoemingswijze van de opvolger van Willem, heer van Bijgaarden, als kapitein der stad	21 april 1422
Uitg.: F. FAVRESSE, <i>L'avènement du régime démocratique à Bruxelles pendant le Moyen Age (1306-1423)</i> , Brussel, p. 305-306.	
86. De schepenen, burgemeesters, rentmeesters en raad van de stad Brussel schenken de gilde en broederschap van de handboog een hof op de Wittevrouwengracht	18 november 1422
Archiefref.: ASB, HA, cart. IX, f° 97 en v° (kop.).	
87. De schepenen, burgemeesters, raadslieden en kapitein van de stad Brussel vaardigen bepalingen uit in verband met de uitoefening van het brouwersambacht binnen Brussel en haar vrijheid	half juni 1422 en 22 december 1422
Datering: de stadsordonnantie is uitgevaardigd in twee tijden: omstreeks half juni 1422 en op 22 december 1422. Aan stadsklerk Willelmus den Mesmakere werd opgedragen deze stadsordonnantie in zijn boek op te tekenen.	
Archiefref.: ASB, HA, cart. IX, f° 22 v° (kop.).	
88. De schepenen, kapitein, burgemeesters en raadslieden van de stad Brussel vaardigen de maatregelen tegen bedelarij van 20 januari 1422 opnieuw uit en nemen nieuwe maatregelen tegen het werkverzuim	14 maart 1423
Verwijzing naar stadsordonnantie van 20 januari 1422.	
Uitg.: F. FAVRESSE, 'Actes inédits du Magistrat et de la Gilde de Bruxelles relatifs à la draperie urbaine, depuis 1343 environ jusqu'à l'apparition de la « nouvelle draperie » vers 1440', in <i>Bulletin de la Commission Royale d'Histoire</i> , 112 (1947), p. 83-86.	
89. De geslachten en natiën van de stad Brussel uiten hun loyauteit tegenover hertog Jan IV van Brabant en beloven om geen incidenten meer te veroorzaken	10 april 1423
Datering: op basis van de schepenlijsten.	
Uitg.: F. FAVRESSE, <i>L'avènement du régime démocratique à Bruxelles pendant le Moyen Age (1306-1423)</i> , Brussel, 1932, p. 306-308.	
90. De schepenen, rentmeesters, gildedekens, raad en de zeven geslachten van de stad Brussel regelen de gelijke verdeling van de verschillende stedelijke ambten onder de geslachten en de negen natiën	10 juni 1423
Uitg.: F. FAVRESSE, <i>L'avènement du régime démocratique à Bruxelles pendant le Moyen Age (1306-1423)</i> , Brussel, 1932, p. 309-312.	
Reg.: Ph. GODDING, 'Liste chronologique provisoire des ordonnances intéressantes le droit privé et pénal de la ville de Bruxelles (1229-1657)', in <i>Bulletin de la Commission Royale des Anciennes Lois et Ordonnances de Belgique</i> , 17 (1953), p. 383.	

91. De schepenen, kapitein, burgemeesters en raad van de stad Brussel beslissen dat de leden van het nieuwe kleermakersambacht gehoorzaamheid zijn verschuldigd aan de gezworenen van het ambacht	19 juni 1423
Archiefref.: ASB, HA, n° 1467, f° 7 v°-8 v° (kop.).	
92. Peteren vander Tommen, amman van Brussel, en de burgemeesters, schepenen en raadslieden van de stad Brussel bepalen andermaal de procedure van de bekendmaking van de lijst met de namen van de schepenen die door de hertog van Brabant worden gekozen	23 juni 1423
Archiefref.: ASB, HA, cart. IV, f° 113 v° (kop.).	
93. De amman, kapitein, burgemeesters, schepenen en raadslieden van de stad Brussel bepalen de plaatsen in de stad waar prostitutie is toegelaten	vermoedelijk tussen 22 augustus 1423 en 3 maart 1424
Archiefref.: ASB, HA, cart. XI, f° 53 (kop.).	
94. De burgemeesters, schepenen, raadslieden, gezworenen van de ambachten en honderdmannen van de stad Brussel ontslaan stadskapitein Willem, heer van Bijgaarden, en vernietigen de brief van zijn aanstelling en van zijn residentie	20 januari 1424
Bevat een verwijzing naar de stadsordonnanties van 20 april 1422 & 20 september 1423. Uitg.: F. FAVRESSE, <i>L'avènement du régime démocratique à Bruxelles pendant le Moyen Age (1306-1423)</i> , Brussel, 1932, p. 315-316.	
95. Gheerde Pipenpoy, amman van Brussel, en de burgemeesters, schepenen en raadslieden van de stad bepalen dat de door de meerers vastgestelde gebreken aan schouwen en ovens vóór Pinksteren hersteld moeten worden	21 mei 1424
Archiefref.: ASB, HA, cart. IX, f° 53 v° (kop.).	
96. De burgemeesters, schepenen en raadslieden van de stad Brussel beslechten het geschil tussen Denijs Brootmans en de gezworenen en goede knapen van het vleeshouwersambacht omtrent de opname van zijn zoon Janne in het ambacht	21 juni 1424
Archiefref.: ASB, HA, n° 1454, f° 5-6 (kop.).	
97. De amman, burgemeesters, schepenen en raadslieden van de stad Brussel regelen de verkoop van haring	1425
Onderaan staat vermeld: <i>Dit sal men vinde geteekent ende geregistereet onder Laureyse van Douhayn ende [?] secretarijs der stad van Bruessel in sijn prothocolle ende register van der jaere dusent vierhondert ende xxv.</i> Archiefref.: ASB, HA, n° 1447, f° 5 en v° (kop.).	
98. De burgemeesters, schepenen, rentmeesters en raadslieden van de stad Brussel stellen Faes van Roesmeer aan tot donderbusmeester van de stad	1426
Archiefref.: ASB, HA, cart. IX, f° 43 en v° (kop.).	

99. De burgemeesters, drie schepenen en twee raadslieden van de stad Brussel keuren het verzoek van de gezworenen van het blekersambacht dat men geen oude blekerijen mag verbouwen goed	20 juni 1426
Archiefref.: ASB, HA, liasse 729 (losse kop.).	
100. De burgemeesters, schepenen, raadslieden, goede lieden van de geslachten en van de natiën en de stadsraad van Brussel geven Cornelis Proper de toelating om een gat te maken in de stadsmuur aan de Guldenstraat teneinde zijn goederen met mekaar te verbinden	31 maart 1326 of maart 1427
<p>Datering: de stadsordonnantie is uitgevaardigd in maart 1426 oude stijl; theoretisch is 31 maart 1426 dus mogelijk, maar waarschijnlijker is maart 1427 (ook gezien de volgorde van de kopieën in de diplomatische kroniek van Petrus a Thymo).</p> <p>Archiefref.: ASB, HA, cart. IV, f° 114 v° (kop.).</p>	
101. Wouteren Pipenpoy, amman van Brussel, en de burgemeesters, schepenen, gezworenen, raadslieden en gemene wijde raad van de stad Brussel bepalen de straffen voor onbekende, vermomde misdadigers of geniepige misdaden	maart 1427
<p>Datering: 31 maart 1426 is ook mogelijk, maar 31 maart 1427 is het meest waarschijnlijk (ook gezien de chronologische volgorde van de akten in het register van Petrus a Thymo).</p> <p>Archiefref.: ASB, HA, cart. IV, f° 399 en v° (kop.).</p> <p>Reg.: Ph. GODDING, 'Liste chronologique provisoire des ordonnances intéressant le droit privé et pénal de la ville de Bruxelles (1229-1657)', in <i>Bulletin de la Commission Royale des Anciennes Lois et Ordonnances de Belgique</i>, 17 (1953), p. 383.</p>	
102. Amman Wouter geheten Pypenpoy en de burgemeesters, schepenen en raadslieden van de stad Brussel vaardigen een ordonnantie uit in verband met de onverkochte kazen van handelaars die geen lid zijn van het vettewarriersambacht	10 maart 1427
<p>Bevat een verwijzing naar de stadsordonnantie van 20 december 1419.</p> <p>Onderaan de akte wordt vermeld dat de stadsbestuurders <i>Johannen Danneels, cleric ende secretarijs der voirseider stad van Bruessel voirseit, int boeck of register van sinen prothocolen</i> [hebben] <i>doen tekenen ende registeren</i> [sic] <i>ende hebben den gezwornen</i> [ende] <i>den goeden knapen tot behoefs huers ambachts van der vetten waren voirseit copie ende uutgescrifte dair uut bevolen te gevenen.</i></p> <p>Archiefref.: ASB, HA, n° 1447, f° 5 v°-6 v° (kop.).</p>	
103. Wouter Pypenpoy, amman van Brussel, en de burgemeesters, schepenen en raad van de stad Brussel regelen de verbeurdverklaring van het ambachtsgeld van een vrij meester in het nieuwe kleermakersambacht	22 juni 1428
Archiefref.: ASB, HA, n° 1467, f° 8 v°-10 (kop.).	
104. De burgemeesters, schepenen, rentmeesters en raadslieden van de stad Brussel vaardigen bepalingen uit in verband met het werk van de oudkleerkopers en oude kleermakers	12 september 1428
Archiefref.: ASB, HA, n° 1467, f° 21-22 v° (kop.).	

105. De schepenen, gezworenen en raad van de stad Lier onderwerpen zich aan het akkoord van de Brabantse steden Leuven, Brussel en Antwerpen	7 januari 1429
Archiefref.: ASB, HA, cart. IV, f° 134 v° (kop.).	
106. De schepenen, gezworenen en raad van de stad Lier herstellen de rechten van de stad Brussel	11 april 1429
Archiefref.: ASB, HA, cart. IV, f° 136 v°-137 v° (kop.).	
107. De burgemeesters, schepenen, rentmeesters en raadslieden van de stad Brussel regelen de werking van de kraan en organisatie van de wijnhandel in de stad en haar omgeving	28 augustus 1430
Bevat passussen uit ordonnanties van 19 november 1442 en 16 januari 1409. De eerste paragrafen zijn mogelijk afkomstig uit een vroegere ordonnantie. Archiefref.: ASB, HA, cart. IX, f° 53-55 v° (kop.); HA, cart. XXIV, f° 115-121 v° (kop.).	
108. De burgemeesters, schepenen en raad van de stad Brussel bepalen dat het ambt van de verwaarder van het koren voortaan vacant blijft nu Henricke inden Draecke overleden is	28 november 1430
Archiefref.: ASB, HA, cart. IV, f° 123 v° (kop.); HA, cart. XVI, f° 135 (kop.).	
109. De burgemeesters, schepenen, raadslieden, en rentmeester Willem van Heerzele van de stad Brussel beslissen dat vrouwen met gevonniste schepenbrieven niet mogen worden benadeeld	4 april 1431
Archiefref.: ASB, HA, cart. IV, f° 125 (kop.); HA, cart. XVI, f° 135 v° (kop.). Reg.: Ph. GODDING, 'Liste chronologique provisoire des ordonnances intéressant le droit privé et pénal de la ville de Bruxelles (1229-1657)', in <i>Bulletin de la Commission Royale des Anciennes Lois et Ordonnances de Belgique</i> , 17 (1953), p. 384.	
110. Het stadsbestuur van Brussel beslist dat het knaapschap van de lakenhalle en van de gildekamer wordt afgeschaft en dat de taken van wijlen Wouter Pahon worden overgenomen door de hallier en de gildeknappen	22 juni 1431
Verwijzing naar de aanstelling van Wouteren Pahon als knaap van de lakenhalle op 13 maart 1408. Archiefref.: ASB, HA, cart. XVI, f° 139 v°-140 (kop.). Uitg.: F. FAVRESSE, 'Actes inédits du Magistrat et de la Gilde de Bruxelles relatifs à la draperie urbaine, depuis 1343 environ jusqu'à l'apparition de la « nouvelle draperie » vers 1440', in <i>Bulletin de la Commission Royale d'Histoire</i> , 112 (1947), p. 90-91.	

111. Jan van Edingen geheten van Kestergate, amman, en de burgemeesters, schepenen, rentmeesters en gemene raad van de stad Brussel bepalen de straf voor misdadigers die ander-mans huis binnendringen en huisvredebreuk plegen	23 juni 1432
<p>Er bestond een origineel charter, gezegeld met het persoonlijk zegel van de amman en het stadszegel.</p> <p>Archiefref.: ASB, HA, cart. XVI, f° 144 v°-145 (kop.); HA, n° 1400, pp. 249-250.</p> <p>Reg.: Ph. GODDING, 'Liste chronologique provisoire des ordonnances intéressant le droit privé et pénal de la ville de Bruxelles (1229-1657)', in <i>Bulletin de la Commission Royale des Anciennes Lois et Ordonnances de Belgique</i>, 17 (1953), p. 384.</p>	
112. De burgemeesters, schepenen en raadslieden van de stad Brussel bepalen de maat van de potten waarin aardbeien moeten worden verkocht	22 juni 1433
<p>Archiefref.: ASB, HA, cart. IX, f° 86-87 (kop.).</p>	
113. De amman, burgemeesters, schepenen en raadslieden van de stad Brussel regelen de groothandel in ijzer en kolen binnen Brussel	22 juni 1433
<p>Archiefref.: ASB, HA, cart. XXIV, f° 68 en v° (kop.).</p>	
114. De burgemeesters en schepenen van de stad Brussel preciseren de hertogelijke verordening in verband met de doodslag	7 november 1433
<p>Archiefref.: ASB, HA, cart. V, p. 293 (kop.).</p> <p>Reg.: Ph. GODDING, 'Liste chronologique provisoire des ordonnances intéressant le droit privé et pénal de la ville de Bruxelles (1229-1657)', in <i>Bulletin de la Commission Royale des Anciennes Lois et Ordonnances de Belgique</i>, 17 (1953), p. 384.</p>	
115. De burgemeesters, schepenen, rentmeesters en raad van de stad Brussel regelen de aanstelling en omschrijven de taken en rechten van meester Peter vander Heyden als advocaat en toonder van de stad Brussel	4 mei 1434
<p>Er bestond een origineel charter, gezegeld met het zegel ten zaken van de stad.</p> <p>Archiefref.: ASB, HA, cart. XVI, f° 147 v°-149 (kop.).</p>	
116. Jan van Edingen geheten van Kestergate, amman, en de burgemeesters, schepenen en raad van de stad Brussel nemen maatregelen om de vernieuwing van het stadsbestuur op een eerlijke manier te laten gebeuren	11 januari 1435
<p>Er bestond een origineel charter, gezegeld met het persoonlijk zegel van de amman en het zegel ten zaken van de stad.</p> <p>Archiefref.: ASB, HA, cart. XV, f° 129-130 (kop.); HA, cart. XVI, f° 145-146 (kop.).</p>	
117. De burgemeesters, schepenen, rentmeesters en raad van de stad Brussel hervormen het stadssecretariaat en bepalen de taken van de gezworen stadsklerken en stadssecretarissen	21 juni 1435
<p>Archiefref.: ASB, HA, cart. IX, f° 75-76 (kop.); HA, cart. XVI, f° 149-150 (kop.).</p>	

<p>118. De schepenen en raadslieden van de stad Brussel bepalen dat steenhouwer Gielis Pauwels zijn stenen door een vreemde schipper uit Brussel mag laten vervoeren</p>	<p>15 maart 1436</p>
<p>Archiefref.: ASB, HA, n° 3501, f° 60 v°-61 (kop.).</p>	
<p>119. Het stadsbestuur van Brussel neemt nieuwe beslissingen in verband met de aankoop van lijfrenten om de slechte financiële situatie van de stad te verbeteren</p>	<p>2 mei 1436</p>
<p>Er bestond een origineel charter, gezegeld met het persoonlijk zegel van de amman en het zegel ten zaken van de stad.</p> <p>Archiefref.: ASB, HA, cart. IV, f° 127 v°-128 (kop.); HA, cart. XVI, f° 150 v°-151 (kop.); HA, n° 1400, pp. 246-248 (kop.).</p> <p>Reg.: Ph. GODDING, 'Liste chronologique provisoire des ordonnances intéressant le droit privé et pénal de la ville de Bruxelles (1229-1657)', in <i>Bulletin de la Commission Royale des Anciennes Lois et Ordonnances de Belgique</i>, 17 (1953), p. 385.</p>	
<p>120. Jan van Edingen geheten van Kestergate, amman van Brussel, en de burgemeesters, schepenen, rentmeesters en raad van de stad Brussel regelen de afkoop van cijnzen en renten gevestigd op Brusselse huizen en hofsteden</p>	<p>2 mei 1436</p>
<p>Er bestond een origineel charter, gezegeld met het persoonlijk zegel van de amman en het zegel ten zaken van de stad.</p> <p>Archiefref.: ASB, HA, cart. IV, f° 128-129 (kop.); HA, cart. IX, f° 118 v°-120 (kop.); HA, cart. XVI, f° 151-153 (kop.); HA, n° 1357, f° 1 v°-3 v° (kop.); HA, n° 1400, pp. 293-298 (kop.); HA, n° 1422, f° 258 v°-260 (kop.); ARA, MD, n° 29A, f° 99 v°-101 v° (onvolledige kop.).</p> <p>Uitg.: Ph. GODDING, <i>Le droit foncier à Bruxelles au Moyen Age</i>, Brussel, 1960, p. 369-373.</p> <p>Reg.: Ph. GODDING, 'Liste chronologique provisoire des ordonnances intéressant le droit privé et pénal de la ville de Bruxelles (1229-1657)', in <i>Bulletin de la Commission Royale des Anciennes Lois et Ordonnances de Belgique</i>, 17 (1953), p. 385.</p>	
<p>121. De burgemeesters, schepenen, rentmeesters en raad van de stad Brussel nemen maatregelen tegen het slechte economische klimaat in de stad, herzien de stadslonen en de kosten voor stadskledij</p>	<p>2 mei 1436</p>
<p>Onderaan de kop. in cart. IX volgt nog een kort reglement uitgevaardigd door de burgemeesters, schepenen, rentmeesters en raadslieden van de Brussel op 17 februari 1464 over het ambt van de meester-tegeldekker.</p> <p>Archiefref.: ASB, HA, cart. IV, f° 129 en v° (stadsregister, slecht leesbare kop.); HA, cart. IX, f° 73-75 (kop.); HA, cart. XVI, f° 153-154 v° (kop.).</p> <p>Uitg.: F. FAVRESSE, 'Actes inédits du Magistrat et de la Gilde de Bruxelles relatifs à la draperie urbaine, depuis 1343 environ jusqu'à l'apparition de la « nouvelle draperie » vers 1440', in <i>Bulletin de la Commission Royale d'Histoire</i>, 112 (1947), p. 91-97; B. VANNIEUWENHUYZE, "Allen denegenen die in der stad dienste sijn." Een overzicht van de stedelijke openbare ambten en diensten in het laatmiddeleeuwse Brussel 1229-1477, Onuitgegeven licentiaatsverhandeling Universiteit Gent, 2002, p. 233-235.</p>	

122. De burgemeesters, schepenen en raadslieden van de stad Brussel maken een schatting van het erf de Aartsham en de aanpalende weg te Vilvoorde	19 juni 1436
Archiefref.: ASB, HA, cart. IX, f° 164-165 (kop.).	
123. De burgemeesters, schepenen, rentmeesters en raadslieden van de stad Brussel geven Bartelmeeus a la Truye de toestemming om een waterleiding aan te leggen tussen zijn huis en de fontein op de hoek van de Volderstraat	15 november 1436
Archiefref.: ASB, HA, cart. IV, f° 129 v°-130 (kop.); HA, cart. IX, f° 76 v° (kop.); HA, cart. XVI, f° 155 v° (kop.).	
124. De burgemeesters, schepenen en raadslieden van de stad Brussel regelen een twist tussen Godevert den Bossche en Willem de Smet in verband met het leggeld van de stenen	21 januari 1437
Archiefref.: ASB, HA, cart. IX, f° 164 (kop.).	
125. De burgemeesters, schepenen, rentmeesters en raadslieden van de stad Brussel verlenen Henrick van Meldert enkele gunsten als dank voor zijn jarenlange dienst voor de stad	25 mei 1437
Het stadsbestuur gaf de opdracht om deze bepalingen te 'tekenen' en te registreren in haar stadsregister (maar daarmee wordt wellicht niet cart. IX bedoeld). Archiefref.: ASB, HA, cart. IX, f° 76 v°-77 (kop.).	
126. Jan van Edingen geheten van Kestergate, amman, en de burgemeesters, schepenen en raad van de stad Brussel bepalen dat geestelijken huizen, herbergen of andere gebouwen mogen aankopen om erin te wonen of als religieuze instelling gebruiken	21 augustus 1437
Bevat een verwijzing naar de stadsordonnantie van de Heilige Jaarsdag 1399. Archiefref.: ASB, HA, cart. IV, f° 130 (kop.); HA, cart. XVI, f° 157 en v° (kop.). Reg.: Ph. GODDING, 'Liste chronologique provisoire des ordonnances intéressant le droit privé et pénal de la ville de Bruxelles (1229-1657)', in <i>Bulletin de la Commission Royale des Anciennes Lois et Ordonnances de Belgique</i> , 17 (1953), p. 385.	
127. Het stadsbestuur van Brussel beslist om de Brusselse bijdrage aan de hertogelijke bede niet te innen bij de ingezetenen van de geslachten of de natiën, maar te betalen uit de gezamenlijke goederen van de stad, zoals tot dan toe gedaan is	22 oktober 1437
Er bestond een origineel charter, gezegeld met het zegel ten zaken van de stad. Korte bespreking in J. CUVELIER, <i>Les dénombrements de foyers en Brabant (XIVe – XVIe siècles)</i> , Brussel, 1912, p. CIII. Archiefref.: ASB, HA, cart. XVI, f° 157 v°-158 (kop.); HA, liasse 781 (kop. van de Sint-Kristoffelsnatie).	
128. De burgemeesters, schepenen en raadslieden van de stad Brussel regelen een twist tussen de goede knapen van het nieuwe kleermakersambacht en de goede knapen van het oude kleermakers- en oudkleerkopersambacht	27 januari 1438
Archiefref.: ASB, HA, n° 1467, f° 20-21 (kop.).	

<p>129. Janne van Edingen geheten van Kestergate, amman van Brussel, en de burgemeesters, schepenen en raad van de stad Brussel bepalen dat men geen huis mag verhuren aan personen die zich schuldig maken aan overspel</p>	<p>22 februari 1439</p>
<p>Bevat een verwijzing naar de stadsordonnantie van mei 1429. Archiefref.: ASB, HA, cart. IV, f° 142 v° (kop.); HA, cart. XVI, f° 158 v° (kop.). Reg.: Ph. GODDING, 'Liste chronologique provisoire des ordonnances intéressant le droit privé et pénal de la ville de Bruxelles (1229-1657)', in <i>Bulletin de la Commission Royale des Anciennes Lois et Ordonnances de Belgique</i>, 17 (1953), p. 385.</p>	
<p>130. Het stadsbestuur van Brussel verplaatst de zittingsdag waarop de inbreuken tegen de zogenoemde 'brief van Milaan' zullen worden behandeld</p>	<p>13 juni 1439</p>
<p>Bevat een verwijzing naar de hertogelijke verordening van 25 september 1394. Archiefref.: ASB, HA, cart. IV, f° 131 v° (kop.); HA, cart. XVI, f° 158 v°-159 (kop.); HA, n° 1422, f° 206-207 (kop.). Reg.: Ph. GODDING, 'Liste chronologique provisoire des ordonnances intéressant le droit privé et pénal de la ville de Bruxelles (1229-1657)', in <i>Bulletin de la Commission Royale des Anciennes Lois et Ordonnances de Belgique</i>, 17 (1953), p. 385.</p>	
<p>131. Het stadsbestuur van Brussel bepaalt hoe een erfenis bestaande uit schepenbrieven die onder de hoede van de stad zijn gebracht, onder meerdere rechthebbende erfgenamen moet verdeeld worden</p>	<p>12 januari 1440</p>
<p>Archiefref.: ASB, HA, cart. IV, f° 145 en v° (kop.); HA, cart. XVI, f° 160 v°-161 v° (kop.). Reg.: Ph. GODDING, 'Liste chronologique provisoire des ordonnances intéressant le droit privé et pénal de la ville de Bruxelles (1229-1657)', in <i>Bulletin de la Commission Royale des Anciennes Lois et Ordonnances de Belgique</i>, 17 (1953), p. 386.</p>	
<p>132. Het stadsbestuur van Brussel vaardigt bepalingen uit in verband met de rechtskracht, geldigheidsduur en gedwongen uitvoering van Brusselse schepenbrieven</p>	<p>13 april 1440</p>
<p>Er bestond een origineel charter, gezegeld met het persoonlijk zegel van de amman en het stadszegel ten zaken van Brussel. Archiefref.: ASB, HA, cart. IV, f° 139 v°-142 v° (kop.); HA, cart. XVI, f° 161 v°-164 v° (kop.); HA, n° 1400, pp. 132-142 (kop.). Reg.: Ph. GODDING, 'Liste chronologique provisoire des ordonnances intéressant le droit privé et pénal de la ville de Bruxelles (1229-1657)', in <i>Bulletin de la Commission Royale des Anciennes Lois et Ordonnances de Belgique</i>, 17 (1953), p. 386.</p>	

133. Janne van Edingen geheten van Kestergate, amman, en de burgemeesters, schepenen, rentmeesters, raadslieden en goede lieden van de grote raad van de stad Brussel regelen de aanstellingsprocedure en taken van de waardeerders van het goud en zilver	8 juni 1440
	<p>Archiefref.: ASB, HA, cart. IV, f° 146 (kop.); HA, cart. IX, f° 121 v°-122 (kop.); HA, cart. XVI, f° 169-170 (kop.).</p> <p>Uitg.: A.-M. BONENFANT-FEYTMANS, 'La Corporation des Orfèvres de Bruxelles au moyen âge', in <i>Bulletin de la Commission Royale d'Histoire</i>, 115 (1950), p. 137-140.</p>
134. De amman, burgemeesters, schepenen en raadslieden van de stad Brussel laten de aangehouden meier van Grimbergen en twee schepenen van Meise opnieuw vrij, nadat een eerder vrijgelaten misdadiger opnieuw werd opgesloten in de gevangenis van Meise	14 juni 1440
	Archiefref.: ASB, HA, cart. IV, f° 146 v° (kop.); HA, cart. XVI, f° 170 en v° (kop.).
135. De burgemeesters, schepenen en raad van de stad Brussel bepalen onder welke voorwaarden een elders veroordeelde en verbannen poorter van Brussel opnieuw als poorter van Brussel kan worden beschouwd	16 juli 1440
	Archiefref.: ASB, HA, cart. IV, f° 145 v° (kop.); HA, cart. XVI, f° 177 en v° (kop.).
136. De burgemeesters, schepenen en raadslieden van de stad Brussel leggen Gheerde van Kellijs op om de cijns geheven ten voordele van de huisarmmeesters van Sint-Goedele af te kopen, zoals werd bepaald in een vroegere schepenbrief	28 november 1440
	Archiefref.: ASB, HA, cart. IV, f° 146 v°-147 (kop.); HA, cart. XVI, f° 177 v°-178 (kop.).
137. De burgemeesters, schepenen en raadslieden van de stad Brussel verlenen toelating aan broeder Janne Maten om twee vensters in de toren van de eerste stadsomwalling achter het Onze-Lieve-Vrouwbroersklooster te maken	20 mei 1441
	Archiefref.: ASB, HA, cart. IV, f° 149 (kop.); HA, cart. XVI, f° 178 (kop.).
138. De amman, burgemeesters, schepenen en raadslieden van de stad Brussel verbannen Claes de Swaef en Peter Hulsbosch uit de stad wegens de moord op Jaquemarde de Bruyne	25 juli 1442
	<p>Archiefref.: ASB, HA, cart. XVI, f° 90 v° (kop.).</p> <p>Uitg.: B. VANNIEUWENHUYZE, "Allen denegenen die in der stad dienste sijn." <i>Een overzicht van de stedelijke openbare ambten en diensten in het laatmiddeleeuwse Brussel 1229-1477</i>, Gent, Universiteit Gent (onuitgegeven licentiaatsverhandeling), 2002, p. 250-251.</p>

<p>139. De stadsoverheid beslist dat voortaan 3 gulden peters zullen moeten worden betaald wanneer men in beroep wenst te gaan tegen een vonnis van de achten van de lakengilde</p>	<p>4 juni 1444</p>
<p>Archiefref.: ASB, HA, cart. XVI, f° 102 en v° (kop.).</p> <p>Reg.: Ph. GODDING, 'Liste chronologique provisoire des ordonnances intéressant le droit privé et pénal de la ville de Bruxelles (1229-1657)', in <i>Bulletin de la Commission Royale des Anciennes Lois et Ordonnances de Belgique</i>, 17 (1953), p. 386.</p>	
<p>140. Janne van Edingen geheten van Kestergate, amman te Brussel, en de burgemeesters, schepenen, rentmeesters en raadslieden van de stad Brussel bepalen hoe de schepen moeten worden geladen</p>	<p>22 juni 1444</p>
<p>Bevat een verwijzing naar de stadsordonnantie van 17 mei 1423.</p> <p>Archiefref.: ASB, HA, n° 3501, f° 49 v°-50 v° (kop.).</p>	
<p>141. De burgemeesters, schepenen, raadslieden en goede lieden van de stadsraad van de stad Brussel beslechten een geschil in verband met een cijns geheven op een hofstede met huis en volderij in de Raamstraat</p>	<p>28 april 1445</p>
<p>Bevat een verwijzing naar schepenbrieven van Brussel van 5 maart 1380 en 10 juli 1387.</p> <p>Archiefref.: ASB, HA, cart. IV, f° 153 v° (kop.); HA, cart. XVI, f° 196 v°-197 (kop.).</p>	
<p>142. Jan van Edingen geheten van Kestergate, amman, en de burgemeesters, schepenen, rentmeesters, raad van de stad Brussel en de goede lieden van de stadsraad van de stad Brussel regelen de voogdij</p>	<p>19 juni 1445</p>
<p>Deze stadsordonnantie telt in totaal 34 artikels, vandaar de uitspraak van Godding: "Notre ordonnance est une des plus importantes de celles éditées par le Magistrat de Bruxelles au moyen âge dans le domaine du droit civil, à la fois quant à la matière traitée, à l'ampleur du texte, à la technique législative dont elle témoigne." (Ph. GODDING, 'L'ordonnance du Magistrat bruxellois du 19 juin 1445 sur la tutelle', in <i>Liber amicorum John Gilissen. Code et constitution. Mélanges historiques</i>, Antwerpen, 1982, p. 150).</p> <p>Godding wees stadspensionaris Pierre vander Heyden (a Thymo) aan als mogelijke auteur/redacteur van deze stadsordonnantie (Ph. GODDING, 'L'ordonnance du Magistrat bruxellois du 19 juin 1445 sur la tutelle', in <i>Liber amicorum John Gilissen. Code et constitution. Mélanges historiques</i>, Antwerpen, 1982, p. 161).</p> <p>Archiefref.: ASB, HA, cart. XVI, f° 197 v°-205 (kop.); HA, n° 1400, pp. 57-79 (onvolledige kop.).</p> <p>Uitg.: Ph. GODDING, 'L'ordonnance du Magistrat bruxellois du 19 juin 1445 sur la tutelle', in <i>Liber amicorum John Gilissen. Code et constitution. Mélanges historiques</i>, Antwerpen, 1982, p. 162-174.</p>	

143. De amman, burgemeesters, schepenen en raadslieden van de stad Brussel bepalen de statuten van het pannenmakersambacht, dat afgescheiden is van het grofsmedenambacht	17 april 1447
Archiefref.: ASB, HA, n° 1472, f° 2-3 (kop.).	
144. De burgemeesters, schepenen, rentmeesters en gemene raad van de stad Brussel herschikken de functies en opdrachten van de klerken en adjunct-klerken van de rentmeesters, na het overlijden van Jannes vander Clusen geheten de Briedere	10 juni 1447
Archiefref.: ASB, HA, cart. IX, f° 15 v°-17 (kop.); HA, cart. XVI, f° 220-221 v° (kop.).	
145. Jan vanden Bossche en Lijsbeth vanden Gehuchte stellen hun huis met toebehorenen ter beschikking van de Sint-Elooisbroederschap	23 juni 1447
Er bestond een origineel charter gezegeld met het zegel ten zaken van de stad Brussel. Bevat een verwijzing naar de stadsordonnantie van 4 februari 1363. Archiefref.: ASB, HA, cart. XVI, f° 216 v°-218 (kop.); HA, n° 1223, f° 85-86 (gedrukte kop. uit 199); AOB, BF, B.1290, f° 60-64 (kop. in het goederenregister van de Sint-Elooisbroederschap).	
146. De burgemeesters, schepenen, rentmeesters en goede lieden van de raad van de stad Brussel regelen de organisatie van de processie van de Zavel en aanverwante feestelijkheden	19 februari 1448
Datering: dinsdag 19 februari 1448, en niet dinsdag 20 februari 1448, zoals vermeld in cart. IX en in R. STEIN, 'Cultuur en politiek in Brussel in de 15 ^{de} eeuw. Wat beoogde het Brusselse stadsbestuur bij de annexatie van de plaatselijke ommegang?', in H. PLEIJ e.a., <i>Op belofte van profijt. Stadsliteratuur en burgermoraal in de Nederlandse letterkunde van de Middeleeuwen</i> , Amsterdam, 1991, p. 228-243 & p. 398-404. Archiefref.: ASB, HA, cart. IX, f° 41 en v° (kop.); HA, cart. XVI, f° 222 v°-223 v° (kop.). Uitg.: A. WAUTERS, <i>L'ancien ommeganck de Bruxelles</i> , Brussel, 1848, p. 24-26.	
147. De burgemeesters, schepenen, raadslieden en goede lieden van de stadsraad van de stad Brussel bepalen het loon van de nieuwe stadswisselaar Zegher Suweels	9 maart 1448
Archiefref.: ASB, HA, cart. IV, f° 155 v°-156 (kop.); HA, cart. XVI, f° 223 v° (kop.).	
148. De amman, burgemeesters, schepenen en raadslieden van de stad Brussel verhogen het intredegeld voor de nieuwe meesters en gezellen in het groot ambacht	28 maart 1448
Uitg.: J. CUVELIER, 'De tapijtwevers van Brussel in de XV ^e eeuw', in <i>Verslagen en Mededeelingen der Koninklijke Vlaamsche Academie voor Taal en Letterkunde</i> (1912), p. 378-379. Reg.: J. CUVELIER, 'Le registre aux statuts, ordonnances et admissions du métier des tisserands de laine ou grand métier de Bruxelles (XV ^e -XVIII ^e siècle)', in <i>Bulletin de la Commission Royale d'Histoire</i> , 81 (1912), p. 125-126.	

149. Jan van Edingen geheten van Kestergate, amman te Brussel, en de burgemeesters, schepenen, rentmeesters en raadslieden van de stad Brussel nemen maatregelen tegen de crisis in de lakenhandel	30 april 1448 (registratie) en 3 mei 1448 (proclamatie)
Archiefref.: ASB, HA, cart. IV, f° 156-157 (kop.); HA, cart. XVI, f° 228 v°-230 (kop.).	
150. De burgemeesters, schepenen, raadslieden, en goede lieden van de stadsraad van de stad Brussel creëren het ambt van de schrijver van varkens en runderen op de Veemarkt	15 mei 1448
Onderaan wordt melding gemaakt van één eedaflegging. Archiefref.: ASB, HA, cart. IV, f° 157 en v° (kop.); HA, cart. IX, f° 120-121 (kop.); HA, cart. XVI, f° 230 en v° (kop.).	
151. Jan van Coeckelberge, stadhouder van de amman van Brussel, en de burgemeesters, schepenen, rentmeesters en raadslieden van de stad Brussel regelen de visvangst op de Zenne en andere rivieren	23 juni 1448
Archiefref.: ASB, HA, n° 1460, f° 7 v°-8 v° (kop.).	
152. De burgemeesters, schepenen, rentmeesters, raadslieden en goede mannen van de raad van de stad Brussel beslissen dat de stadspartiers geen ander ongeld dan het weggeld mogen innen	vermoedelijk kort na 25 september 1448
Bevat een verwijzing naar de stadsordonnantie van 25 september 1448 waarin bepaald wordt dat een pachter van het weggeld geen pachter van een ander ongeld mag zijn. Archiefref.: ASB, HA, cart. XXIV, f° 106 v° (kop.).	
153. De wethouders van de stad Brussel herzien op advies van de goede mannen van de stadsraad een schepenvonnis zodat Peter de Man niet wordt verbannen wegens doodslag	15 oktober 1448
Archiefref.: ASB, HA, cart. IV, f° 158 (kop.); HA, cart. XVI, f° 234 v°-235 (kop.).	
154. De amman van Brussel, burgemeesters, schepenen en raadslieden van de stad Brussel bepalen dat de vinders voortaan rekeningen moeten opstellen	16 november 1448
Archiefref.: ASB, HA, cart. IV, f° 153 v° (kop.); HA, cart. IX, f° 77 (kop.); HA, cart. XVI, f° 236 en v° (kop.); HA, n° 1457, f° 36 v°-37 (kop.).	
155. De amman, burgemeesters, schepenen, raadslieden en goede lieden van de stadsraad van Brussel staan toe dat schuren, tashuizen en stallen binnen een bepaalde zone in het Warmoesbroek met stro worden bedekt	21 juni 1449
Verwijst naar de stadsordonnantie van 21 april 1448. Archiefref.: ASB, HA, cart. IV, f° 159 v° (kop.); HA, cart. XVI, f° 238 v°-239 (kop.).	

156. Janne van Cockelbergen, stedehouder van de amman van Brussel, en de burgemeesters, schepenen en raad van de stad Brussel nemen maatregelen tegen de verkoop van en productie met verdorven graan	6 juli 1449
	Archiefref.: ASB, HA, cart. IX, f° 98-99 (kop.); HA, cart. XVI, f° 239-240 v° (kop.).
157. De burgemeesters, schepenen en raad van de stad Brussel herzien de verschillende bijdragen tot het loon van de visiteerder van de godshuizen en wezen	7 juli 1449 en 23 februari 1450
	Verwijzing naar de stadsordonnantie van 19 juni 1449. Archiefref.: ASB, HA, cart. IV, f° 160 en v° (kop.); HA, cart. XVI, f° 240 v°-241 v° (kop.).
158. De burgemeesters, schepenen, rentmeesters, raadslieden en gemene raad van de stad Brussel organiseren de activiteiten van de cautside	28 oktober 1449
	Archiefref.: ASB, HA, cart. IX, f° 108-109 (kop.).
159. Beslechting van een twist tussen de kalkbranders en twee kareelbranders	2 maart 1450
	Archiefref.: ASB, HA, cart. IX, f° 110 (kop.).
160. Janne van Edingen, amman, en de burgemeesters, schepenen en raad van de stad Brussel beslissen om een ambtenaar aan te stellen die wordt belast met de omhaling van de renten verschuldigd aan Brusselaars en inwoners van de ammanie	27 augustus 1450
	Vermelding van één eedaflegging onderaan de kop. van de stadsordonnantie. Archiefref.: ASB, HA, cart. XVI, f° 252 v°-253 v° (kop.).
161. Jan van Edingen, heer van Kestergat, amman, en de burgemeesters, schepenen en raad van de stad Brussel regelen en bevestigen de aanstelling van een ambtenaar belast met de omhaling van de renten verschuldigd aan Brusselaars en inwoners van de ammanie	1 september 1450
	Er bestond een origineel charter, gezegeld met het persoonlijke zegel van de amman en het 'zegel ten zaken' van de stad Brussel. Archiefref.: ASB, HA, cart. XVI, f° 254 en v° (kop.).
162. De burgemeesters, schepenen, rentmeesters en raadslieden van de stad Brussel bepalen de eedformule en het loon van de trompetters en pijpers op de Sint-Niklaastoren	15 februari 1451
	Vermelding van vijf eedafleggingen onderaan in de marge. Archiefref.: ASB, HA, cart. IX, f° 133 (kop.).
163. Jan van Edingen, amman van Brussel, en de burgemeesters, schepenen en raadslieden van de stad Brussel bepalen de statuten van het legwerkersambacht	7 april 1451
	Uitg.: J. CUVELIER, 'De tapijtwevers van Brussel in de XV ^e eeuw', in <i>Verslagen en Mededeelingen der Koninklijke Vlaamsche Academie voor Taal en Letterkunde</i> (1912), p. 379-385.

164. De burgemeesters, schepenen, rentmeesters en raadslieden van de stad Brussel geven Jan van Kestergate de toelating om een waterleiding naar zijn huis aan te leggen	12 november 1452
Archiefref.: ASB, HA, cart. IV, f° 172 v°-173 (kop.); HA, cart. IX, f° 154 v° (kop.); HA, cart. XVI, f° 268 v° (kop.).	
165. De volledige raad van de stad Brussel regelt de aanstelling van de vermaarde donderbusmeester Jan de Greve uit Nijvel, die één jaar lang voor de stad Brussel mag werken om zijn vaardigheden aan te tonen	23 november 1452
Archiefref.: ASB, HA, cart. IX, f° 140 en v° (kop.).	
166. Janne van Cockelberge, stedehouder van de amman van Brussel, en de burgemeesters, schepenen en raadslieden van de stad Brussel leggen enkele gezellen op om lid te worden van de gilde van de handboog	29 mei 1454
Archiefref.: ASB, HA, cart. IX, f° 162 bis en v° (kop.).	
167. De burgemeesters, schepenen en raad van de stad Brussel geven Janne, heer van Bergen-op-Zoom, de toestemming om een gat in de oude stadsmuur te maken	15 januari 1456
Archiefref.: ASB, HA, cart. IV, f° 175 en v° (kop.).	
168. De burgemeesters, schepenen en raad van de stad Brussel beslissen om een kartuizerklooster op te richten te Scheut, waaraan ze een aantal goederen en rechten schenken en bepaalde plichten opleggen	14 oktober 1456
Bevat een verwijzing naar een stadsordonnantie van 22 maart 1455. Er bestond een origineel charter, gezegeld met het zegel ten zaken van de stad. Archiefref.: ASB, HA, cart. IV, f° 175 v°-177 (kop.).	
169. De stadhouder van de amman van Brussel en de burgemeesters, schepenen en raadslieden van de stad Brussel richten de armenbus van het mesmakers-, schedemakers-, zeildraaiers-, aardepottenmakers-, horenmakers- en tafelmakersambacht op	26 juli 1457
Uitg.: E. HUYS, <i>Duizend jaar Mutualiteit bij de Vlaamse Gilden</i> , Kortrijk, s.d., p. 283-286.	
170. De burgemeesters, schepenen, rentmeesters en raadslieden van de stad Brussel stellen Arnoldus de Knibber aan om voortaan de wijnaccijns te registreren en te bedienen	25 september 1457
Achter de kop. van de stadsordonnantie volgt de eedformule. Archiefref.: ASB, HA, cart. IX, f° 112 v° (kop.).	
171. De wethouders, goede mannen van de stadsraad en gezwoorenen van de negen natiën beslissen om een privilege van de vleeshouwers te schorsen	15 maart 1458
Archiefref.: ASB, HA, cart. IV, f° 178 en v° (kop.).	

172. De wethouders van de stad Brussel beslissen op advies van de goede mannen van de stadsraad dat iedereen voortaan lid kan worden van het vleeshouwersambacht, voor zover wordt voldaan aan een aantal voorwaarden	10 juni 1458
Archiefref.: ASB, HA, cart. IV, f° 178 v°-179 v° (kop.).	
173. De burgemeesters, schepenen, rentmeesters en raadslieden van de stad Brussel bepalen de jaarlijkse stadskledij en het verdegeld van Arnoldus de Knibber	2 maart 1459
Archiefref.: ASB, HA, cart. IX, f° 112 v° (kop.).	
174. De burgemeesters, schepenen, rentmeesters en raad van de stad Brussel stellen Hendrik den Knibbere aan als opvolger van Claes vanden Perregate, die ontslag nam	16 juni 1459
Archiefref.: ASB, HA, cart. IX, f° 205 v° (kop.).	
175. De wethouders en goede mannen van de stadsraad van de stad Brussel regelen de loonsverhoging van stadschirurgijn Merten van Remunde	22 januari 1460
Archiefref.: ASB, HA, cart. IV, f° 189 v° (kop.).	
176. De stadhouder van de amman, en de wethouders en goede mannen van de stadsraad van Brussel vaardigen nieuwe bepalingen uit met betrekking tot het vleeshouwersambacht, ten gevolge van de moord op vleeshouwer Jan Boschmans	25 januari 1460
Archiefref.: ASB, HA, cart. IV, f° 193-194 (kop.).	
177. Jacob van Droegenbroeck, luitenant-amman, en de burgemeesters, schepenen en raadslieden van de stad Brussel stellen remedies voor tegen de slechte financiële situatie van het groententelersambacht en het zagersambacht	15 april 1461
Bevat een verwijzing naar de stadsordonnantie van 28 juni 1385. Uitg.: F. FAVRESSE, 'Les premiers statuts connus des métiers bruxellois du duc et de la Ville et note sur ces métiers', in <i>Bulletin de la Commission Royale d'Histoire</i> , 111 (1946), p. 74-75 (kort fragment).	
178. De wethouders, goede mannen van de raad en gezworenen van de stad Brussel reageren op de klachten geuit door de amman en in het vonnis van Sint-Omaars	19 mei 1462
Bevat een verwijzing naar de hertogelijke verordening van 20 januari 1459. Archiefref.: ASB, HA, cart. IV, f° 195 v°-197 v° (kop.).	
179. De wethouders van de stad Brussel regelen hoe de aanstelling van gezworenen wordt afgewisseld tussen de draaiers en bontmakers binnen hun ambacht	19 juli 1462
Archiefref.: ASB, HA, n° 1474, f° 39 en v° (kop.).	
180. De wethouders en raad van de stad Brussel nemen enkele beslissingen in verband met de aflossing van de schulden van de vrouw en de heer van Charolais tegenover de stad	13 januari 1463
Archiefref.: ASB, HA, cart. IV, f° 198 v°-199 (kop.).	

181. De burgemeesters, schepenen, rentmeesters en raad van de stad Brussel ontlasten het begijnhof van de erfrenten die de stad op haar goederen inde ter afbetaling van twee sommen aan de heer en de vrouw van Charolais	1 februari 1463
Er bestond een origineel charter, gezegeld met het zegel ten zaken van de stad. Archiefref.: ASB, HA, cart. IV, f° 199-200 (kop.).	
182. Het stadsbestuur van Brussel vaardigt de stadsordonnantie van 11 september 1407 opnieuw uit en herbevestigt dat de cautsidemeesters de eed mogen afnemen van personen die ze ervan verdenken deze stadsordonnantie niet na te leven	16 juni 1463
Bevat de integrale tekst van de stadsordonnantie van 11 september 1407. Archiefref.: ASB, HA, cart. XXIV, f° 113 (kop.).	
183. Anthonijs Thonijs, amman, en de burgemeesters, schepenen en raad van de stad Brussel regelen hoe de pannemakers ijzerwerk moeten vervaardigen	22 juni 1463
Archiefref.: ASB, HA, n° 1472, f° 7 v°-8 v° (kop.).	
184. De burgemeesters, schepenen en raadslieden van de stad Brussel passen de wekelijkse bijdrage voor de armenzorg binnen het handschoenmakersambacht aan omwille van de slechte financiële situatie van het ambacht	3 september 1463
Uitg.: E. HUYS, <i>Duizend jaar Mutualiteit bij de Vlaamsche Gilden</i> , Kortrijk, s.d., p. 297-299.	
185. De burgemeesters, schepenen, rentmeesters en raad van de stad Brussel stellen Peter Lenaerts aan als klerk van de rentmeesters en registrator van de bieraccijns	6 januari 1464
Archiefref.: ASB, HA, cart. IX, f° 142 v° (kop.).	
186. De amman, burgemeesters, schepenen en raadslieden van de stad Brussel verbieden het vergulden of verzilveren van koperen, messing of andere voorwerpen uit gelijkaardig materiaal	11 mei 1464
Opname van een bepaling uit het hertogelijk privilege van 30 november 1400. Uitg.: A.-M. BONENFANT-FEYTMANS, 'La Corporation des Orfèvres de Bruxelles au moyen âge', in <i>Bulletin de la Commission Royale d'Histoire</i> , 115 (1950), p. 142-145.	
187. De burgemeesters, schepenen en raad van de stad Brussel regelen de functies en eedaflegging van Ghijs van Cuddegem, die Henric van Meldert bijstand verleent	26 mei 1464
Onderaan worden bepalingen van 31 mei 1474 en 25 november 1504 toegevoegd. Archiefref.: ASB, HA, cart. IX, f° 134 (kop.).	

188. De rentmeesters, raadslieden en goede mannen van de stadsraad van de stad Brussel vervangen stadswisselaar Zeger Suweels door Peter Wijchman	13 december 1464
<p>Wellicht ontbreekt de vermelding van de wethouders (burgemeesters, schepenen en raadslieden) onder de oorkonders.</p> <p>Bevat een verwijzing naar de stadsordonnantie van 7 maart 1448.</p> <p>Archiefref.: ASB, HA, cart. IV, f° 201 v° (kop.).</p>	
189. De stedehouder van de amman van Brussel, de burgemeesters, schepenen, raadslieden en goede mannen van de stadsraad van Brussel vaardigen nieuwe bepalingen met betrekking tot de heffing van het cautsidegeld uit	25 september 1465 (beslissing) en 26 september 1465 (proclamatie)
<p>De stadsordonnantie is op 26 uitgeroepen van op de pui van het stadhuis.</p> <p>Bevat verwijzingen naar stadsordonnanties van 25 september 1464 en van 10 april 1451.</p> <p>Archiefref.: ASB, HA, cart. XXIV, f° 66-67 (kop.).</p>	
190. Het stadsbestuur van Brussel beslecht een geschil tussen de uittredeende rentmeesters en de wethouders in verband met de betaling van 3000 Franse kronen	4 januari 1466
<p>Onderaan de kop. van de stadsordonnantie staat vermeld: <i>Dit zijn de persoenen die in der vorseide saken der opinien van der wet gevolgt hebben</i>, gevolgd door een lijst met 24 namen.</p> <p>In de akte wordt verwezen naar de wijkboeken.</p> <p>Archiefref.: ASB, HA, cart. IV, f° 203-204 (kop.).</p>	
191. De burgemeesters, schepenen, rentmeesters, raadslieden, gildedekens en achten van de lakengilde van de stad Brussel vaardigen 104 bepalingen uit in verband met de productie van, de belasting op en de verkoop van lakens in Brussel	27 januari 1466
Archiefref.: ASB, HA, n° 1435, f° 1-23 v° (kop.).	
192. De wethouders van de stad Brussel regelen het wegen in de gemene waag van de stad, na een twist tussen een wolweger en iemand die wol in de waag had gewogen	10 februari 1466
Archiefref.: ASB, HA, cart. XXIV, f° 67 v° (kop.).	
193. De wethouders, het grootste deel van de stadsraad en de gezworenen van de ambachten en honderdmannen van de stad Brussel ontslaan stadssecretaris Adriaen Dullaer en beslissen om Joerijs tSerclaes in zijn plaats als stadssecretaris aan te stellen	6 maart 1466
<p>In de tekst wordt verwezen naar de hertogelijke verordeningen van 1 maart 1291 en 29 oktober 1383.</p> <p>Archiefref.: ASB, HA, cart. IV, f° 202-203 (kop.).</p>	
194. Het stadsbestuur van Brussel stelt Godevaert Roelants aan als advocaat van de stad, in afwachting van het overlijden van Peters vander Heyden	6 maart 1466
Archiefref.: ASB, HA, cart. IV, f° 202 (kop.).	

<p>195. Heinrich vander Eycken, stadhouder van de amman van Brussel, en de burgemeesters, schepenen en raad van de stad Brussel bepalen en bevestigen de interne reglementen in verband met liefdadigheid binnen het steenbickelerenambacht</p>	<p>29 mei 1466</p>
	<p>Uitg.: E. HUYS, <i>Duizend jaar Mutualiteit bij de Vlaamsche Gilden</i>, Kortrijk, s.d., p. 264-269.</p>
<p>196. De luitenant-amman en de wethouders van de stad Brussel nemen maatregelen tegen illegale activiteiten binnen het nieuwe kleermakersambacht en bepalen hoe de meesterproef moet worden uitgevoerd</p>	<p>14 juni 1466</p>
	<p>Archiefref.: ASB, HA n° 1467, f° 25 v°-28 v° (kop.).</p>
<p>197. Henrich vander Eycken, stadhouder van de amman, en de burgemeesters, schepenen en raad van de stad Brussel bevestigen de oprichting van de broederschap van de armenbus van het kleermakersambacht en bepalen de interne reglementen</p>	<p>14 juni 1466</p>
	<p>Uitg.: E. HUYS, <i>Duizend jaar Mutualiteit bij de Vlaamsche Gilden</i>, Kortrijk, s.d., p. 258-262.</p>
<p>198. Het stadsbestuur van Brussel stelt Peteren Lenaert, gezworen klerk van de rentmeesters, aan als de nieuwe ontvanger van de cijzen en renten en als schrijver van de weekboeken, rekeningen en andere zaken die de stad aanbelangen</p>	<p>15 augustus 1466</p>
	<p>Archiefref.: ASB, HA, cart. IX, f° 181 (kop.).</p>
<p>199. De burgemeesters, schepenen, raadsliden, goede mannen van de stadsraad, gezworenen en honderdmannen van de stad Brussel regelen de inning van het weggeld</p>	<p>25 september 1466</p>
	<p>Er bestond een origineel charter (zie de vermelding <i>Collatio facta est ad originale</i>). Archiefref.: ASB, HA, cart. XXIV, f° 69 en v° (kop.).</p>
<p>200. De wethouders van de stad Brussel regelen de vervanging van de vergierder van de wijn Jan de Visch door Janne van Lombeke</p>	<p>20 oktober 1466</p>
	<p>Archiefref.: ASB, HA, cart. IX, f° 143 v° (kop.).</p>
<p>201. De burgemeesters, schepenen, raadsliden, gildedekens en achten de lakengilde van de stad Brussel vaardigen een reeks aanvullende bepalingen uit op de stadsordonnantie van 27 januari 1466 in verband met de lakenhandel</p>	<p>17 januari 1467</p>
	<p>Bevat een verwijzing naar stadsordonnantie van 27 januari 1466. Archiefref.: ASB, HA, n° 1435, f° 24-28 v° (kop.).</p>
<p>202. Het stadsbestuur van Brussel bekrachtigt de ordonnantie in verband met de armenzorg opgesteld door en voor de broederschap in het nieuwe schoenmakersambacht</p>	<p>20 april 1467</p>
	<p>De tekst van de ordonnantie werd opgesteld en goedgekeurd in de vergadering van het nieuwe schoenmakersambacht op 22 februari 1467. Uitg.: E. HUYS, <i>Duizend jaar Mutualiteit bij de Vlaamsche Gilden</i>, Kortrijk, s.d., p. 302-308.</p>

203. De burgemeesters, schepenen, rentmeesters, raadslieden, dekens en achten van de gilde van de stad Brussel vaardigen enkele aanvullende bepalingen op de stadsordonnantie van 17 januari 1467 in verband met de lakenhandel uit	16 november 1467
<p>Bevat een verwijzing naar de stadsordonnanties van 17 januari 1466 en 22 juni 1443.</p> <p>Archiefref.: ASB, HA, n° 1435, f° 30-38 v° (kop.).</p>	
204. Jacob vander Eycken, stadhouder van de amman van Brussel, en de burgemeesters, schepenen en raad van de stad Brussel herzien de reglementen in verband met de armenbus van het barbiersambacht	4 december 1467
<p>Uitg.: E. HUYS, <i>Duizend jaar Mutualiteit bij de Vlaamsche Gilden</i>, Kortrijk, s.d., p. 308-313.</p>	
205. Lodewyck van Edingen, amman, en de burgemeesters, schepenen, rentmeesters en raadslieden van de stad Brussel verhogen het intredegeld van het meerseniersambacht	6 juni 1468 (?)
<p>Datering: de data in de uitgave van Huys (zaterdag 6 juni 1468) en vermeld door Des Marez (20 juni 1468) zijn wellicht niet correct.</p> <p>Uitg.: E. HUYS, <i>Duizend jaar Mutualiteit bij de Vlaamsche Gilden</i>, Kortrijk, s.d., p. 242-144.</p>	
206. De wethouders van de stad Brussel regelen hoe door de gezworen wolwevers onrechtmatig geheven belastingen moeten worden terugbetaald	20 december 1468
<p>Bevat een verwijzing naar een stadsordonnantie van 10 februari 1466.</p> <p>Archiefref.: ASB, HA, cart. XXIV, f° 70-72 (kop.).</p>	
207. De burgemeesters, schepenen, rentmeesters en raadslieden van de stad Brussel bepalen dat Arnoldus de Kniberre een kleed, een derde deel laken en zijn vedergeld krijgt van de stad	1 februari 1469
<p>Archiefref.: ASB, HA, cart. IV, f° 209 v°-210 (kop.).</p>	
208. De burgemeesters, schepenen, rentmeesters en raadslieden van de stad Brussel bepalen dat de twee moddermeiers een kleed krijgen van de stad	1 februari 1469
<p>Archiefref.: ASB, HA, cart. IV, f° 210 (kop.).</p>	
209. De burgemeesters, schepenen, rentmeesters en raadslieden van de stad Brussel bepalen het loon van meester-metser Herman de Voghel	16 juni 1469
<p>Archiefref.: ASB, HA, cart. IX, f° 205 v°-206 (kop.).</p>	
210. Lodewyck van Edingen, amman, en de wethouders van de stad Brussel verlagen de wekelijkse bijdrage voor de armenzorg in het handschoenmakersambacht en vaardigen reglementen uit in verband met de armenzorg	22 januari 1470
<p>Uitg.: E. HUYS, <i>Duizend jaar Mutualiteit bij de Vlaamsche Gilden</i>, Kortrijk, s.d., p. 299-301.</p>	

<p>211. De wethouders van de stad Brussel regelen in samenspraak met de lieden van de Rekenkamer de betaling van de achterstallige wijnbelasting aan de amman door de stad Brussel</p>	<p>3 november 1470</p>
<p>Bevat verwijzingen naar de ammansrekening van 6 oktober 1459 tot 25 december 1464 en naar een hertogelijke verordening (<i>oepenen besegelden brieven</i>) van 6 oktober 1459.</p> <p>Archiefref.: ASB, HA, cart. IX, f° 233 en v° (kop.).</p>	
<p>212. De wethouders van de stad Brussel bepalen dat de klerk van de lakenhalle Henricke vander Bruggen de rechten van de hallier jegens de cautside moet betalen</p>	<p>14 maart 1471</p>
<p>Archiefref.: ASB, HA, cart. XXIV, f° 72 en v° (kop. uit het <i>libero terminationum</i> door tSerclaes).</p>	
<p>213. De wethouders, rentmeesters, goede mannen van de stadsraad, gezworenen van de ambachten en honderdmannen van de stad Brussel nemen uiteenlopende maatregelen om de stadsfinanciën te verlichten</p>	<p>18 mei 1471</p>
<p>De aanleiding van de ordonnantie was het nazicht van de ‘staat van de stad’ door de rentmeesters en de meest notabele wethouders van de stad.</p> <p>Archiefref.: ASB, HA, cart. IV, f° 211-213 (kop.); HA, n° 2145, f° 2-3 (onvolledige kop.).</p> <p>Uitg.: B. VANNIEUWENHUYZE, “<i>Allen dengenen die in der stad dienste sijn.</i>” Een overzicht van de stedelijke openbare ambten en diensten in het laatmiddeleeuwse Brussel 1229-1477, Gent, Universiteit Gent (onuitgegeven licentiaatsverhandeling), 2002, p. 233-235.</p>	
<p>214. De wethouders, goede mannen van de raad, gezworenen van de ambachten en honderdmannen van de stad Brussel keuren het voorstel van de wethouders goed om de cautside een subsidie van 800 Rijns gulden te geven</p>	<p>18 mei 1471</p>
<p>Archiefref.: ASB, HA, cart. XXIV, f° 81 en v° (kop.).</p>	
<p>215. De burgemeesters, schepenen, rentmeesters en raadslieden van de stad Brussel schaffen de betaling van een jaarlijkse rente door de cautside ten voordele van de bedienaar van de raamassise af</p>	<p>1 juni 1471</p>
<p>Archiefref.: ASB, HA, cart. XXIV, f° 79 (kop.).</p>	
<p>216. De wethouders van de stad Brussel verlenen Jan de Mol de toelating om een waterleiding naar zijn huis aan te leggen</p>	<p>23 juni 1471</p>
<p>Archiefref.: ASB, HA, cart. IV, f° 110 v°-111 (kop.); HA, cart. IX, f° 255 en v° (kop.).</p>	
<p>217. De wethouders, goede mannen van de stadsraad, gezworenen van de ambachten en honderdmannen van de stad Brussel voeren enkele aanvullingen en wijzigingen door aan de stadsordonnantie van 18 mei 1471 en vaardigen reglementen uit in verband met de brouwers</p>	<p>23 januari 1472</p>
<p>Archiefref.: ASB, HA, cart. IV, f° 213 v°-216 (kop.).</p>	

218. De drie leden van de stad Brussel overleggen over de financiële lasten van de stad, met name over de geldstorting aan de hertog van Bourgondië en over de gedingen tegen de stad	9 juni 1472
Archiefref.: ASB, HA, cart. IV, f° 216 v°-217 (kop.).	
219. Het stadsbestuur van Brussel vaardigt bepalingen uit in verband met de vinders, de vleeshandel en de haringverkoop	28 september 1472
Bevat een verwijzing naar de stadsordonnantie van 5 augustus 1471. Archiefref.: ASB, HA, cart. IV, f° 217-218 (kop.).	
220. De drie leden van de stad Brussel geven de rentmeesters de toestemming om erf- en lijfrenten uit te schrijven teneinde de bede aan de hertog te kunnen betalen	4 februari 1473
Archiefref.: ASB, HA, cart. IV, f° 219 en v° (kop.).	
221. Het stadsbestuur van stad Brussel verplicht de momboeren en klerken van de godshuizen om hun rekeningen over te dragen een half jaar na half mei en bepalen dat een plaatsvervangend schepen ook een kleed en een derde laken krijgt	4 februari 1473
Archiefref.: ASB, HA, cart. IV, f° 219 v°-220 (kop.).	
222. Het stadsbestuur van Brussel bevestigt de regeling van de onkosten voor de honderd piekeniers die naar de hertog van Bourgondië zijn gezonden	4 februari 1473
Archiefref.: ASB, HA, cart. IV, f° 218 v°-219 (kop.).	
223. De wethouders van de stad Brussel schenken de verwaarder van de stadssleutels Henrick van Sint Truyden het huis waarin Henrick van Meldert woonde	22 juni 1473
Archiefref.: ASB, HA, cart. IV, f° 220 (kop.).	
224. Het stadsbestuur van Brussel verbiedt de visvangst op de Zenne door personen die geen lid zijn van het groenvissersambacht, tenzij de gevangen vis dient voor persoonlijke consumptie	15 juli 1473
Archiefref.: ASB, HA, n° 1460, f° 16 (kop.).	
225. Heinrich vander Eycken, stadhouder van de amman van Brussel, en de wethouders van de stad Brussel richten de Sint-Niklaasbroederschap op en regelen de armenbus van het meersliedenambacht	20 december 1473
De stadsordonnantie bevat de eedformule van de beheerders der goederen van de Sint-Niklaasbroederschap. Uitg.: E. HUYS, <i>Duizend jaar Mutualiteit bij de Vlaamsche Gilden</i> , Kortrijk, s.d., p. 244-2454.	
226. De burgemeesters, schepenen, rentmeesters en raadslieden van de stad Brussel bepalen het loon van Jan vanden Borre, bedienaar van de wijnaccijns	6 mei 1474
Archiefref.: ASB, HA, cart. IX, f° 171 en v° (kop.).	

227. De burgemeesters, schepenen en raadslieden van de stad Brussel schenken stadsbode te voet Ogier vanden Bossche een lijfrente	24 november 1474
Archiefref.: ASB, HA, cart. IV, f° 220 v° (kop.).	
228. Henrick vander Eycken, stadhouder van de amman van Brussel, en de burgemeesters, schepenen en raad van de stad Brussel bepalen dat het linnenweversambacht voortaan over vier eigen gezworenen beschikt en leggen de statuten van dit ambacht vast	9 juni 1475
Bevat een verwijzing naar een gildevonnis van 14 juni 1421 en naar de stadsordonnantie van 23 juni 1327 (of 1427?). Uitg.: F. FAVRESSE, 'Le premier règlement accordé au métier des tisserands de lin de Bruxelles par l' amman et la « Loi » de la ville', in <i>Bulletin de la Commission Royale d'Histoire</i> , 110 (1945), p. 54-73.	
229. De wethouders van de stad Brussel passen de stadsordonnantie van 16 juni 1463 in verband met de controle op het wegen van goederen aan	23 juni 1475
Bevat een verwijzing naar een <i>statuyt</i> uit 1407 en naar een stadsordonnantie van 16 juni 1463. Archiefref.: ASB, HA, cart. XXIV, f° 83 v°-84 v° (kop.).	
230. De stadhouder van de amman van Brussel en de burgemeesters, schepenen en raadslieden van de stad Brussel en de goede mannen van de stadsraad vervolledigen de maatregelen tegen het vergulden of verzilveren van koperen of messing voorwerpen	7 oktober 1475
Opname van bepalingen uit het hertogelijk privilege van 30 november 1400 en uit de stadsordonnantie van 11 mei 1464. Uitg.: A.-M. BONENFANT-FEYTMANS, 'La Corporation des Orfèvres de Bruxelles au moyen âge', in <i>Bulletin de la Commission Royale d'Histoire</i> , 115 (1950), p. 148-152.	
231. De wethouders van de stad Brussel beslechten een twist tussen Gielijs Lemmens en Gielijs van Gothen in verband met de wedde van de busmeester	26 juli 1476
Archiefref.: ASB, HA, cart. IX, f° 214 v° (kop.).	
232. Henrick vander Eycken, stadhouder van de amman van Brussel, en de burgemeesters, schepenen en raadslieden van de stad Brussel richten een armenbus of broederschap in het kuipers- en schrijnmakersambacht op en vaardigen aanvullende reglementen uit	19 november 1476
Uitg.: E. HUYS, <i>Duizend jaar Mutualiteit bij de Vlaamsche Gilden</i> , Kortrijk, s.d., p. 323-326.	

233. De wethouders van de stad Brussel bepalen dat de waarderingsprocedure die van kracht is binnen het goudsmedenambacht in voege blijft, ondanks het protest van drie goudsmeden	7 april 1478
Bevat een verwijzing naar en een gedeeltelijke overname van de stadsordonnantie van 8 juni 1440. Uitg.: A.-M. BONENFANT-FEYTMANS, 'La Corporation des Orfèvres de Bruxelles au moyen âge', in <i>Bulletin de la Commission Royale d'Histoire</i> , 115 (1950), p. 152-156.	
234. De wethouders van Brussel ontzeggen metser Henricke van Baerdeghem het recht om aalmoezen te ontvangen vanwege het steenhouders- en metsersambacht	7 december 1478
Uitg.: E. HUYS, <i>Duizend jaar Mutualiteit bij de Vlaamsche Gilden</i> , Kortrijk, s.d., p. 269-270.	
235. Lyoene vanden Torre weerlegt de beschuldiging van openbaar overspel en wordt alsnog door het stadsbestuur beëdigd	3 september 1479
Archiefref.: ASB, HA, cart. IV, f° 222 (kop.).	
236. De wethouders van de stad stellen de cautionside in het gelijk in het geschil met Mertene de Moldere van Laken over de betaling van het weggeld	6 oktober 1479
Archiefref.: ASB, HA, cart. XXIV, f° 99 v° (afschrift). Uitg.: B. VANNIEUWENHUYZE, 'Brusselse bronnen: de laatmiddeleeuwse stad Brussel en haar uitvalswegen', in <i>Eigen Schoon en de Brabander</i> , 97 (2014), pp. 750-751.	
237. Vidimus van de hertogelijke verordening van 31 mei 1289 waarbij Jan I van Brabant de Vismarkt afstond aan de vleeshouders en visverkopers	20 april 1480
Archiefref.: ASB, HA, n° 1454, f° 41 en v° (kop.).	
238. De burgemeesters, schepenen, politierectors en alle poorters en ingezetenen van de stad Brussel regelen een rentevervestiging ten voordele van het Sint-Jacobshospitaal	22 juni 1480
Archiefref.: AOB, SJac, n° 22 (afschrift in de charterverzameling van het Sint-Jacobsgasthuis, afschrift); SJac, n° 12, / [f° 8 v°-9 v°] (kop. in het goederenregister van het Sint-Jacobsgasthuis).	
239. De amman en wethouders van de stad Brussel regelen hoe de gelote schippers van het broodschip moeten worden bekendgemaakt	30 (?) januari 1482
Archiefref.: ASB, HA, n° 3501, f° 45-47 (kop.).	
240. De amman en wethouders van de stad Brussel passen de intredegeden van het kleermakersambacht aan, omdat het ambacht financiële moeilijkheden heeft wegens de oorlog	9 maart 1482
Archiefref.: ASB, HA, n° 1467, f° 22 v°-24 v° (kop.).	

<p>241. Anthonijs vanden Weerde, stadhouder van de amman van Brussel, en de burgemeesters, schepenen en raad van de stad Brussel bepalen de reglementen van het pannenmaker-sambacht</p>	<p>2 mei 1482</p>
<p>Archiefref.: ASB, HA, n° 1472, f° 5-6 (kop.).</p>	
<p>242. Anthonijs vanden Weerde, stadhouder van de amman van Brussel, en de burgemeesters, schepenen, rentmeesters en raadslieden van de stad Brussel nemen maatregelen om de financiële problemen van het gezouten vissersambacht op te lossen</p>	<p>4 juni 1482</p>
<p>Bevat een verwijzing naar een stadsordonnantie van 17 februari [14]74. Archiefref.: ASB, HA, n° 1457, f° 41-44 (kop.).</p>	
<p>243. Willem Estor, amman, en de burgemeesters, schepenen, rentmeesters en raad van de stad Brussel beslissen welke zaken behandeld worden in de vierschaar en welke rechterlijke competenties het stadsbestuur heeft</p>	<p>4 oktober 1483</p>
<p>Archiefref.: ASB, HA, n° 1400, pp. 251-255 (kop.). Reg.: Ph. GODDING, 'Liste chronologique provisoire des ordonnances intéressant le droit privé et pénal de la ville de Bruxelles (1229-1657)', in <i>Bulletin de la Commission Royale des Anciennes Lois et Ordonnances de Belgique</i>, 17 (1953), p. 392.</p>	
<p>244. Anthoenis vanden Weerd, stadhouder van de amman, en de burgemeesters, schepenen, rentmeesters en raadslieden van de stad Brussel herzien de reglementen van de broederschap van de armen in het steenhoudersambacht</p>	<p>6 maart 1484</p>
<p>Datering: de kop. van de stadsordonnantie is niet gedateerd, maar de datum kan worde afgeleid uit een verwijzing in de stadsordonnantie van 17 september 1569. De stadsordonnantie bevat de eed van de twee gekozen regeerders van de broederschap van de armen in het ambacht. De stadsordonnantie werd geregistreerd in het boek van het steenhoudersambacht en ondertekend door secretaris P. de Sluyter. Uitg.: E. HUYS, <i>Duizend jaar Mutualiteit bij de Vlaamsche Gilden</i>, Kortrijk, s.d., p. 270-276.</p>	
<p>245. Anthoenijse vanden Weerde, stadhouder van de amman van Brussel, en de burgemeesters, schepenen en raadslieden van de stad Brussel regelen de visvangst op de Zenne, de vis-handel op de markt en de invoer van Hollandse alen</p>	<p>19 mei 1484</p>
<p>Archiefref.: ASB, HA, n° 1460, f° 18 v°-20 (kop.).</p>	

246. Anthoense vanden Weerde, stedehouder van de amman van Brussel, en de burgemeesters, schepenen en raadsliden van de stad Brussel nemen maatregelen tegen het beschadigen van de stadskraan en van de wilgen en bomen langs de steenwegen buiten de stad	2 oktober 1484
Archiefref.: ASB, HA, cart. XXIV, f° 93 v°-94 (afschrift). Uitg.: B. VANNIEUWENHUYZE, 'Brusselse bronnen: de laatmiddeleeuwse stad Brussel en haar uitvalswegen', in <i>Eigen Schoon en de Brabander</i> , 97 (2014), pp. 751-753.	
247. De stadhouder van de amman en de wethouders van de stad Brussel bepalen het statuut van de verversknappen en leggen een aantal tarieven en boeten vast	12 maart 1487
Archiefref.: ASB, HA, liasse 781 (los stuk).	
248. De wethouders van de stad Brussel vaardigen bepalingen uit in verband met de productie van en handel in bakstenen	12 maart 1487
Archiefref.: ASB, HA, cart. IX, f° 13 (kop.).	
249. De amman en wethouders van de stad Brussel bepalen de voorwaarden om als bakker op het broodschip te bakken	23 februari 1488
De stadsordonnantie werd verleend aan het brood- en pasteibakkersambacht. Archiefref.: ASB, HA, n° 3501, 48 v°-49 v° (kop., kort excerpt).	
250. Op advies van heer Philips van Cleve verklaren Everarde van Aremerch, kapitein van de stad Brussel, de amman van Brussel en de drie leden van de stad eendrachtig te zullen optreden in het conflict tussen Vlaanderen en Maximiliaan van Oostenrijk	23 januari 1489
Archiefref.: ARA, Fonds Rekenkamer, n° 104, f° 132-133 (kop.).	
251. De burgemeesters, schepenen, rentmeesters en raad van de stad Brussel vestigen een rente ten voordele van het Sint-Jacobsgasthuis om te voorzien in de kosten voor de verdediging van de stad	28 februari 1489
Bevat een verwijzing naar de stadsordonnantie van 22 januari 1489. Archiefref.: AOB, SJac, n° 31 (charterverzameling van het Sint-Jacobsgasthuis, afschrift).	
252. De burgemeesters, schepenen en raad van de stad vervangen Jan vander Donck, kenner en bewaarder van het graan en schoonmaker van de beken, door Art van Beersele	3 november 1489
Archiefref.: ASB, HA, cart. IX, f° 206 (kop.).	
253. De wethouders van de stad Brussel verlenen een gunst aan Jans van Coudenberge	22 november 1490
Archiefref.: ASB, HA, cart. IV, f° 125 (kop.).	

<p>254. Henricke vanden Nieuwenhove, stadhouder van de amman van Brussel, en de burgemeesters, schepenen en raad van de stad Brussel bepalen de belasting op de vleesverkoop en verbieden dat vleeshouwers meer dan één knaap in dienst nemen</p>	<p>8 augustus 1493</p>
<p>Bevat een verwijzing naar de stadsordonnantie van 19 mei 1484 . Archiefref.: ASB, HA, n° 1454, f° 22-23 (kop.).</p>	
<p>255. Henrick vanden Nuwenhove, stadhouder van de amman van Brussel, en de wethouders van de stad Brussel bepalen dat de schippers die van de rechten van het schippersambacht wensen te genieten, ‘buikvast’ in de stad Brussel moeten wonen</p>	<p>27 mei 1495</p>
<p>Archiefref.: ASB, HA, n° 3501, f° 13-14 v° (kop.).</p>	
<p>256. Henrick van den Nuwenhove, stadhouder van de amman van Brussel, en de burgemeesters, schepenen, rentmeesters en raad van de stad Brussel regelen de werking van de armenbus van het vleeshouwersambacht</p>	<p>11 maart 1496</p>
<p>De datum (vrijdag 12 maart 1495) klopt niet: ofwel gaat het om vrijdag 11 maart 1496, ofwel om zaterdag 12 maart 1496. In een stadsordonnantie van 6 februari 1501 wordt 11 maart 1496 als datum vermeld. Uitg.: E. HUYS, <i>Duizend jaar Mutualiteit bij de Vlaamsche Gilden</i>, Kortrijk, s.d., p. 227-231.</p>	
<p>257. Philips van Beerssele, amman, en de wethouders van de stad Brussel nemen maatregelen om de financiële problemen van het gezouten vissersambacht op te lossen</p>	<p>28 februari 1497</p>
<p>Archiefref.: ASB, HA, n° 1457, f° 37 v°-40 v° (kop.).</p>	
<p>258. De wethouders van de stad Brussel geven de cautionside gelijk in een geschil met enkele ingezetenen van de parochie van Laken in verband met de heffing van het weggeld</p>	<p>10 december 1498</p>
<p>Bevat verwijzingen naar de stadsordonnanties 25 september 1464 en 25 september 1465. Archiefref.: ASB, HA, cart. XXIV, f° 94 v°-95 (kop.). Uitg.: B. VANNIEUWENHUYZE, ‘Brusselse bronnen: de laatmiddeleeuwse stad Brussel en haar uitvalswegen’, in <i>Eigen Schoon en de Brabander</i>, 97 (2014), pp. 753-754.</p>	
<p>259. De stadhouder van de amman en de wethouders van de stad Brussel vaardigen nieuwe bepalingen uit in verband met de armenbus van het vleeshouwersambacht</p>	<p>6 februari 1501</p>
<p>Archiefref.: ASB, HA, n° 1454, f° 50-52 (kop.).</p>	
<p>260. De stadhouder en wethouders van de stad Brussel bepalen de plaatsen waar de pannemakers al dan niet hun ambacht mogen uitvoeren</p>	<p>9 maart 1501</p>
<p>Archiefref.: ASB, HA, n° 1472, f° 36-38 v° (kop., opgenomen in een zeventiende-eeuwse stadsordonnantie).</p>	

261. De stadhouder van de amman van Brussel en de burgemeesters, schepenen en raad van de stad Brussel bepalen hoe het laden en lossen van de steenschepen tussen de Schipbrug en Muntersbrug moet worden geregistreerd	15 februari 1504
Archiefref.: ASB, HA, n° 3501, f° 61 v°-63 (kop.).	
262. De burgemeesters, schepenen, rentmeesters en raadslieden van de stad Brussel schenken de vrijgekomen prebende van het Sint-Pieterskapittel te Anderlecht aan Gielijns vander Noot	5 juli 1507
Op 6 juli 1507 heeft Gielijns vander Noot de eed afgelegd voor de stadsmagistraat van Brussel. Archiefref.: ASB, HA, cart. IV, f° 235 (kop.).	
263. De wethouders van de stad Brussel bepalen dat de brouwers voortaan hun bier moeten laten meten met een nieuwe ketel	11 maart 1508
Archiefref.: ASB, HA, cart. IX, f° 208 en v° (kop.).	
264. Roelant de Mol, amman, en de burgemeesters en schepenen van de stad Brussel regelen de procedure bij zaken of processen die worden gevoerd voor de gecomiteerden van de politie	22 september 1509
Archiefref.: ASB, HA, cart. IX, f° 222 en v° (kop.). Reg.: Ph. GODDING, 'Liste chronologique provisoire des ordonnances intéressant le droit privé et pénal de la ville de Bruxelles (1229-1657)', in <i>Bulletin de la Commission Royale des Anciennes Lois et Ordonnances de Belgique</i> , 17 (1953), p. 393.	
265. De wethouders van de stad Brussel stellen een overeenkomst op tussen de momboeren van het Sint-Jacobsgasthuis en de proosten van de Sint-Jacobsbroederschap met betrekking tot hun wederzijdse rechten en plichten	22 mei 1511
Archiefref.: AOB, SJac, n° 5 (charterverzameling van het Sint-Jacobsgasthuis, afschrift).	
266. De wethouders en gecomiteerden tot de politie van de gemene goederen van de stad Brussel bepalen de minimumleeftijd die leden van het vleeshouwersambacht moeten hebben bereikt alvorens ze in het Vleeshuis vlees mogen verkopen	10 januari 1512
Archiefref.: ASB, HA, n° 1454, f° 39-40 (kop.).	
267. Gielijns Goessens, luitenant van de amman van Brussel, en de burgemeester, schepenen en gecomiteerden tot de politie van de gemene goederen van de stad Brussel nemen maatregelen om de financiële problemen van het gezouten vissersambacht op te lossen	17 februari 1512
Archiefref.: ASB, HA, n° 1457, f° 50 v°-52 v° (kop.).	

<p>268. De onderamman, burgemeester, schepenen en gecommiteerden tot de politie van de stad Brussel regelen het wegen van goederen in de Waag en verbieden de verwers om vuilnis in de Zenne te storten</p>	<p>1512-1513</p>
<p>Datering: in de periode 1512-1513, toen Gielijse Goossens onderamman van Brussel was. Archiefref.: ASB, HA, cart. XXIV, f° 129 en v° (kop.).</p>	
<p>269. De luitenant van de amman, burgemeesters, schepenen en gecommiteerden van de stad Brussel regelen de verloting van de twee broodschepen onder de leden van het schippersambacht</p>	<p>29 maart 1513 of 1514</p>
<p>Archiefref.: ASB, HA, n° 3501, f° 89-94 v° (kop.).</p>	
<p>270. De stadhouder van de amman, burgemeesters en schepenen van de stad Brussel geven toestemming aan het gezouten vissersambacht om een altaar op te richten in het predikherenklooster</p>	<p>12 juli 1515</p>
<p>Archiefref.: ASB, HA, n° 1457, f° 60-65 v° (kop.).</p>	
<p>271. De amman, burgemeesters en schepenen van de stad Brussel bevestigen een aantal verzoeken van de gezworenen en ouders van het gezouten visverkopersambacht</p>	<p>7 maart 1521</p>
<p>Bevat een verwijzing naar de stadsordonnantie van 19 januari 1471 en een stadsordonnantie uit 1473 [vermoedelijk 7 of 17 februari 1474]. Archiefref.: ASB, HA, n° 1457, f° 53-56 (kop.).</p>	
<p>272. De burgemeesters en schepenen beslissen dat schippers die het marktschip in pacht nemen, de handelswaar van de handschoenmakers dienen in te laden</p>	<p>27 mei 1521</p>
<p>Archiefref.: ASB, HA, n° 3501, f° 104 en v° (kop.).</p>	
<p>273. De amman, burgemeesters, schepenen en rentmeesters van de stad Brussel verbieden de kraamhouders om het vleeshouwersambacht uit te oefenen of vlees te verkopen</p>	<p>11 augustus 1522</p>
<p>Archiefref.: ASB, HA, n° 1454, f° 14 v°-15 v° (kop.).</p>	
<p>274. De burgemeesters en schepenen van de stad Brussel bepalen dat zowel de eerste <i>tourteneer</i> als de napachter van de marktschepen de oude kostuimen van de beurtrol moeten naleven</p>	<p>14 april 1523</p>
<p>Archiefref.: ASB, HA, n° 1359, f° 67-68 (kop.).</p>	
<p>275. De wethouders van de stad Brussel geven toestemming om de goederen van de kinderen van Wencelen tSerclaes te verkopen</p>	<p>8 juli 1524</p>
<p>Archiefref.: ASB, HA, n° 3001, pp. 299-300 (kop.).</p>	

276. De wethouders van de stad Brussel stellen chirurgijn Sampsoen vander Nuwenlande voor de keuze om toe te treden tot de armenbus van het barbiersambacht of om zijn ambacht op te geven	25 oktober 1525
	Uitg.: E. HUYS, <i>Duizend jaar Mutualiteit bij de Vlaamsche Gilden</i> , Kortrijk, s.d., p. 313-315.
277. De burgemeesters en schepenen van de stad Brussel geven toelating aan de gezworenen van het gezouten vissersambacht om lidmaatschap van het ambacht te weigeren aan personen die schulden gemaakt hebben bij de vishandel	16 januari 1526
	Bevat een verwijzing naar de stadsordonnantie van 28 februari 1497. Archiefref.: ASB, HA, n° 1457, f° 69 v°-70 (kop.).
278. De wethouders van de stad Brussel bepalen dat de waardeerders van het voederaars- en oudkleerkopersambacht de gezworen dienaar van de amman en de stad moeten assisteren tijdens de ommeegang	13 augustus 1530
	Archiefref.: ASB, HA, n° 3426, / [f° 2] (kop. naar het origineel door H. Wachelgem in 1537).
279. De wethouders van de stad Brussel nemen maatregelen tegen de personen die de geboden van de gezworenen van het gezouten vissersambacht niet opvolgen	15 januari 1532
	Archiefref.: ASB, HA, n° 1457, f° 72 v°-73 (kop.).
280. De amman, wethouders en rentmeesters van de stad Brussel regelen het meten van en de handel in zout	21 mei 1533
	Archiefref.: ASB, HA, n° 2144, <i>Sout Accijs</i> f° 1-3 v° (kop. naar het Groot Zwartboek).
281. De wethouders van de stad Brussel beslissen dat stadssecretaris Jan de Moor het momboerschap van het Sint-Kristoffelgodshuis moet aanvaarden en dat de momboeren verkeerdelijk ontvangen personen moeten komen melden	16 juni 1533
	Archiefref.: AOB, HP, H.821, f° 142-143 (kop. in het goederenregister van het Sint-Kristoffelgodshuis).
282. De burgemeesters, schepenen, rentmeesters en raad van de stad Brussel vaardigen bepalingen uit in verband met het bakken en wegen van brood	27 december 1533
	Archiefref.: ASB, HA, liasse 731, 10 f° (kop. in losse bundel).
283. Amman Henricke de Stradio en de burgemeesters, schepenen, rentmeesters en raad van de stad Brussel bepalen de belasting op de levering van wijn buiten de stad door Brusselse wijntaverniers	4 maart 1535
	Archiefref.: ASB, HA, cart. IX, f° 232 v° (kop.).

284. Henrick de Stradio, amman van de stad Brussel, en de burgemeesters, schepenen, rentmeesters en raad van de stad Brussel bepalen hoe de jaarrekening van het schippersambacht moet worden opgesteld op 'verzwoeren maandag'	4 maart 1535
<p>Opname van het verzoek dat door de gezworenen van het schippersambacht bij de wethouders was ingediend op 23 februari 1535.</p> <p>Archiefref.: ASB, HA, n° 3501, f° 57-59 (kop.).</p>	
285. Hendrick de Stradiou, amman van Brussel, en de burgemeesters, schepenen, rentmeesters en raad van de stad Brussel regelen het vinderschap en de handel van vlees, vis en enkele andere levensmiddelen	4 maart 1535
<p>Bevat een verwijzing naar de stadsordonnantie van 16 december 1448 [16 november 1448?].</p> <p>Archiefref.: ASB, HA, n° 2711, pp. 7-42 (kop.); HA, n° 1455, f° 1-12 v° (onvolledige kop.).</p>	
286. De wethouders en rentmeesters van de stad Brussel vaardigen in aanwezigheid van de gezworenen van zes ambachten reglementen uit voor het van elkaar afgesplitste voederaars-, bontwerkers-, nieuwe kleermakers- en oudkleerkopersambacht	26 maart 1537
<p>Bevat een verwijzing naar de vonnissen van de Raad van Brabant van 30 januari, 7 februari en 21 maart 1537.</p> <p>Archiefref.: ASB, HA, n° 3426, / [f° 3-23] (kop. door H. Wachelgem uit mei 1537).</p>	
287. Vidimus van een Brusselse schepenbrief van 19 oktober 1475	28 november 1537
<p>Archiefref.: AOB, HP, H.821, f° 113 v°-114 v° (kop. in het goederenregister van het Sint-Kristoffelgodshuis).</p>	
288. Het stadsbestuur van Brussel bepaalt de reglementen voor het pannenmakers- en ketelaarsambacht, onder meer in verband met het overdragen van rekeningen en de deelname aan de Onze-Lieve-Vrouwprocessie op de Zavel	16 april 1538
<p>Archiefref.: ASB, HA, n° 1472, f° 8 v°-10 (kop.).</p>	
289. De wethouders van de stad Brussel bepalen dat de huisarmenmeesters de 'Carolina' van 3 januari 1539 in verband met de armenzorg in Brussel moeten naleven	7 november 1541
<p>Bevat een verwijzing naar de <i>Carolina</i> van 3 januari 1539.</p> <p>Archiefref.: ASB, HA, n° 1223, f° 86 v°-88 (gedrukte kop. uit 1699).</p>	
290. Jannen van Waelhem, onderamman, en de burgemeesters, schepenen, rentmeesters en raad van de stad Brussel regelen de kalkproductie en -handel	23 februari 1544
<p>Onderaan worden twee eedafleggingen vermeld, gedateerd op 13 maart 1544.</p> <p>Archiefref.: ASB, HA, liasse 714 (los stuk); HA, n° 2144, <i>Careel, Tichelen</i> &, f° 1-5 (kop. naar het Klein Zwartboek).</p>	

291. Jan van Waelhem, onderamman, en de wethouders en rentmeesters van de stad Brussel verplicht vreemde pannemakers om hun waar in Brussel op de Markt te koop aan te bieden, in de rij van het pannemakersambacht	1 oktober 1545
Archiefref.: ASB, HA, n° 1472, f° 25 v°-28 (kop. naar het origineel).	
292. De burgemeesters, schepenen en raad van de stad Brussel regelen de vertaling van enkele juridische termen van het Latijn naar het Middelnederlands	20 februari 1546
Deze stadsordonnantie stond genoteerd in het <i>Registre van de contracten</i> gepasseerd voor de schepenen van de stad van 24 juni 1545 tot 24 juni 1546. Archiefref.: ASB, HA, n° 1423, / [p. 30] (kop.).	
293. Henrick de Stradio, amman, en de burgemeesters, schepenen, rentmeesters en raad van de stad Brussel bevestigen de instelling van een belasting op de wagenlieden en de straffen die worden uitgevaardigd bij eventuele wanbetaling	21 mei 1546
Archiefref.: ASB, HA, n° 2141, f° 9 v°-10 (kop.).	
294. De wethouders van de stad Brussel beslissen om de boogmaker van de Sint-Jorisgilde een jaarloon van de stad te geven	15 december 1547
Archiefref.: ASB, HA, n° 1492, p. 45 (kop.).	
295. De amman, burgemeesters, schepenen, rentmeesters en raad van de stad Brussel bepalen hoe nieuwe leden in het schippersambacht moeten worden ingeschreven	13 november 1548
Archiefref.: ASB, HA, n° 3501, f° 1-4 v° (kop.).	
296. De drie leden van de stad Brussel geven een overzicht van alle bijkomende belastingen ingesteld om de aanleg van het kanaal Rupel-Brussel te financieren	vanaf 1550, op verschillende data
Archiefref.: ASB, HA, n° 794, f° 20-23 (kop.).	
297. De burgemeesters, schepenen, rentmeesters, raad, heren en goede mannen van de wijde raad en goede mannen van de negen natiën van de stad Brussel stellen het maalgeld in om de aanleg van de nieuwe schipvaart te kunnen bekostigen	6, 7 en 24 februari 1550
Archiefref.: ASB, HA, n° 794, f° 86-87 v° (kop.).	
298. De amman, burgemeesters, schepenen en rentmeesters van de stad Brussel regelen de schoenhandel in de stad	6 maart 1550
Archiefref.: ASB, HA, liasse 743 (los stuk, zwaar beschadigd).	
299. De amman, burgemeesters, schepenen, rentmeesters en raad van de stad Brussel bepalen de reglementen van het groenvissersambacht	22 maart 1550
Archiefref.: ASB, HA, n° 1460, f° 30-31 v° (kop.).	
300. De drie leden van de stad Brussel creëren het ambt van de rentmeesters van de nieuwe schipvaart en omschrijven hun taken en bevoegdheden	8 juni 1550
Archiefref.: ASB, HA, n° 794, f° 87 v°-89 (kop.).	

301. De drie leden van de stad Brussel vestigen een rente op de inning van het maalgeld en van de bierbelasting ten voordele van het Onze-Lieve-Vrouwgodshuis	1 oktober 1550
Archiefref.: ASB, HA, n° 1381, f° 24 v°-26 v° (goederenregister van het Onze-Lieve-Vrouwgodshuis, kop.).	
302. De drie leden van de stad Brussel vestigen een rente op de inning van het maalgeld en van de bierbelasting ten voordele van het Onze-Lieve-Vrouwgodshuis	1 oktober 1550
Archiefref.: ASB, HA, n° 1381, f° 21 v°-24 (goederenregister van het Onze-Lieve-Vrouwgodshuis, kop.).	
303. Het stadsbestuur van Brussel creëert het ambt van de schouwmeesters en ommegangsters die de arbeiders van de nieuwe schipvaart moeten controleren en herbevestigt dat de rentmeesters van der nieuwe schipvaart renten mogen uitschrijven	2 en 3 december 1550
Archiefref.: ASB, HA, n° 794, f° 89 v°-90 (kop.).	
304. De burgemeesters, schepenen, rentmeesters, raad, goede mannen van de wijde raad en goede mannen van de negen natiën van de stad Brussel stellen Janne van Locquenghien aan als verantwoordelijke voor de aanleg van de nieuwe schipvaart	3 en 7 februari 1551
Archiefref.: ASB, HA, n° 794 (kop.).	
305. De drie leden van de stad Brussel nemen beslissingen in verband met rentevestigingen op het maalgeld en de bierbelasting	22, 23 en 28 december 1551
Archiefref.: ASB, HA, n° 794, f° 93 en v° (kop.).	
306. Willem le Tourneur, amman, en de burgemeesters, schepenen, rentmeesters en raad van de stad Brussel verhogen de bijdrage voor de armenbus van het handschoenmakersambacht	4 januari 1552
Uitg.: E. HUYS, <i>Duizend jaar Mutualiteit bij de Vlaamsche Gilden</i> , Kortrijk, s.d., p. 302.	
307. De burgemeesters, schepenen, rentmeesters, raad, heren en goede mannen van de wijde raad en goede mannen van de negen natiën van de stad Brussel passen het afkooptarief van de renten geheven op het maalgeld en de bierbelasting aan	31 maart en 3 april 1552
Archiefref.: ASB, HA, n° 794, f° 93 v°-94 v° (kop.).	
308. De drie leden van de stad Brussel vestigen een rente op de inning van het maalgeld en van de bierbelasting ten voordele van het Onze-Lieve-Vrouwgodshuis	1 mei 1552
Archiefref.: ASB, HA, n° 1381, f° 27-29 (kop. in het goederenregister van het Onze-Lieve-Vrouwgodshuis).	
309. De drie leden van de stad Brussel passen het afkooptarief van de erf- en lijfrenten geheven op het maalgeld en de bierbelasting opnieuw aan	9 en 11 juni 1552
Archiefref.: ASB, HA, n° 794, f° 94 v°-95 (kop.).	

310. Het stadsbestuur van Brussel verlengt de nieuwe vleesbelasting en past het afkooptarief van de renten die op het maalgeld en de bierbelasting kunnen worden gevestigd aan	21 en 22 april 1553
Archiefref.: ASB, HA, n° 794, f° 96 en v° (kop.).	
311. De wethouders van Brussel erkennen Philips dErfscuttere als vrij meesterszoon van schipper Goris dErfscuttere	10 juli 1553
Archiefref.: ASB, HA, n° 3501, f° 11-12 v° (kop.).	
312. De drie leden van de stad Brussel passen het afkooptarief van de renten die op de vaart gevestigd kunnen worden opnieuw aan	25 oktober 1553
Archiefref.: ASB, HA, n° 794, f° 98 (kop.).	
313. De drie leden van de stad Brussel nemen maatregelen om haar deel van de bede aan de landsheer te kunnen betalen	23, 24, 25 en 28 oktober 1553
Archiefref.: ASB, HA, n° 794, f° 96 v°-97 v° (kop.).	
314. De burgemeesters, schepenen, rentmeesters en raad van de stad Brussel bepalen het loon en de vergoeding van de rentmeesters van de nieuwe watervaart	3 november 1553
Archiefref.: ASB, HA, liasse 111 (losse kop.).	
315. De drie leden van de stad Brussel passen het afkooptarief van de renten die op het maalgeld en de bierbelasting gevestigd kunnen worden opnieuw aan	16 en 17 januari 1553
Archiefref.: ASB, HA, n° 794, f° 98 en v° (kop.).	
316. Janne van Boeckel, luitenant van de amman, en de burgemeesters, schepenen, rentmeesters en raad van de stad Brussel regelen de bijeenroeping van de leden van het schippersambacht op de ambachtskamer of voor de processies	1 maart 1554
Bevat een verwijzing naar de stadsordonnantie van 4 februari 1465. Archiefref.: ASB, HA, n° 3501, f° 105-107 (kop.).	
317. Het stadsbestuur van Brussel past het afkooptarief van de renten die ter financiering van de werken aan de nieuwe vaart gevestigd kunnen worden opnieuw aan	2, 4, 5 en 7 april 1554
Archiefref.: ASB, HA, n° 794, f° 98 v°-99 (kop.).	
318. Het stadsbestuur van Brussel past het afkooptarief van de renten die op het maalgeld en de bierbelasting gevestigd kunnen worden opnieuw aan	15, 16, 18 en 19 februari 1555
Archiefref.: ASB, HA, n° 794, f° 99 en v° (kop.).	
319. Het stadsbestuur van Brussel stelt nieuwe belastingen in om de nieuwe schipvaart te financieren, onder meer op de handel in schaapsvellen, dierenhuiden en kalk	18, 19 en 21 maart 1556
Archiefref.: ASB, HA, n° 794, f° 100 en v° (kop.).	

320. De burgemeesters, schepenen, rentmeesters, raad, heren en goede mannen van de wijde raad en goede mannen van de negen natiën van de stad Brussel stellen een nieuwe broodbelasting in om de nieuwe schipvaart te financieren	4 en 5 mei, 2, 5, 8 en 9 juni en 4 en 6 augustus 1556
Archiefref.: ASB, HA, n° 794, f° 101-102 (kop.).	
321. De amman, burgemeesters, schepenen, rentmeesters en raad van de stad Brussel regelen de controle op de leertouwers	24 oktober 1556
Archiefref.: ASB, HA, liasse 743 (losse kop. van twee artikels uit de stadsordonnantie).	
322. Het stadsbestuur van Brussel vaardigt nieuwe bepalingen uit met betrekking tot de nieuwe broodbelasting om de nieuwe schipvaart te financieren	19, 20, 22 en 24 februari 1557
Archiefref.: ASB, HA, n° 794, f° 102-103 v° (kop.).	
323. Het stadsbestuur van Brussel vaardigt nieuwe bepalingen uit met betrekking tot de belastingen om de nieuwe schipvaart te financieren en geeft toelating om het advies van meester-werklieden te vragen voor de uitvoering van de werken	21 en 22 december 1557
Archiefref.: ASB, HA, n° 794, f° 103 v°-104 v° (kop.).	
324. De drie leden van de stad Brussel eisen dat het werk aan de nieuwe schipvaart van de stad wordt verdergezet	27, 28 en 29 april 1558
Archiefref.: ASB, HA, n° 794, f° 104 v°-105 (kop.).	
325. Het stadsbestuur van Brussel keurt de adviezen van de commissarissen en visiteerders van het werk aan de nieuwe vaart aan de stad Vilvoorde goed	19 en 20 mei 1559
Archiefref.: ASB, HA, n° 794, f° 106 en v° (kop.).	
326. Jan van Locquingien, amman, en de burgemeesters, schepenen, rentmeesters en raad van de stad Brussel bepalen de reglementen van het pannenmakers-, ketelaars- en geelgietersambacht, onder meer in verband met de meesterproef	29 mei 1559
Bevat verwijzingen naar een verordening van Karel V van 1 september [15]45 en naar een schepenvonniss van 16 februari 1535. Archiefref.: ASB, HA, n° 1472, f° 12 v°-18 (kop.).	
327. De wethouders van de stad Brussel bepalen de voorwaarden voor de verpachting van het maalgeld in het jaar 1559-1560; daarna volgen nog enkele nota's in verband met de verpachtingen in 1560-1561 en 1562-1563	vóór 23 juni 1559
Datering: vóór 23 juni 1559: de ordonnantie heeft betrekking op de verpachting van het maalgeld voor de periode 23 juni 1559 - 23 juni 1560. Archiefref.: ASB, HA, liasse 111 (losse bundel).	
328. De drie leden van de stad Brussel geven opnieuw toestemming om renten te vestigen op de belastingen ingesteld ter financiering van de nieuwe schipvaart	18 en 19 juli 1559
Archiefref.: ASB, HA, n° 794, f° 106 v°-107 (kop.).	

329. De burgemeesters, schepenen en raad van de stad Brussel bekrachtigen het verzoekschrift van priester Gielis van Breuseghem om het geesthuis van Onze-Lieve-Vrouw te stichten	6 maart 1560
Bevat de integrale tekst van het verzoekschrift van priester Gillis van Breusegem. Archiefref.: ASB, HA, liasse 796 A (losse bundel); HA, n° 1381, f° 14-19 v° (kop. in het goederenregister van het Onze-Lieve-Vrouwgodshuis); HA, liasse 409 (losse kop.).	
330. Het stadsbestuur van Brussel geeft opnieuw toestemming om renten te vestigen op de belastingen ingesteld ter financiering van de nieuwe schipvaart	2 april, 1 en 8 juni 1560
Archiefref.: ASB, HA, n° 794, f° 107-108 (kop.).	
331. De amman, burgemeesters, schepenen, rentmeesters en raad van de stad Brussel regelen de opname van arme kinderen in de ambachten	2 augustus 1560
Opgenomen in de koninklijke verordening van 17 april 1562. Archiefref.: ASB, HA, liasse 722A (losse kop.).	
332. De burgemeesters, schepenen, rentmeesters, raad, de heren en goede mannen van de wijde raad, en de goede mannen van de negen natiën van de stad Brussel vestigen een rente op de nieuwe schipvaart ten voordele van het Sint-Jacobsgasthuis	15 augustus 1560
Verwijzing naar een stadsordonnantie van 2 april, 1 & 8 juni 1560. Archiefref.: AOB, SJac, n° 12, / [f° 11 v°-12 v°] (kop. in het goederenregister van het Sint-Jacobsgasthuis).	
333. Het stadsbestuur van Brussel geeft opnieuw toestemming om renten te vestigen op de belastingen ingesteld ter financiering van de nieuwe schipvaart, onder meer omdat de vaart tot aan de Sint-Katelijnegracht wordt doorgetrokken	13, 18 en 19 december 1560
Archiefref.: ASB, HA, n° 794, f° 108-109 (kop.).	
334. De amman, burgemeesters, schepenen, rentmeesters en raad van de stad Brussel organiseren de feestelijkheden ter gelegenheid van de opening van de nieuwe schipvaart tussen Brussel en de Rupel op 12 oktober 1561	1561, vóór 12 oktober
Archiefref.: ASB, HA, n° 794, f° 136-137 (kop.).	
335. De burgemeesters, schepenen, rentmeesters, raad, heren en goede mannen van de wijde raad en goede mannen van de negen natiën van de stad Brussel vestigen een rente op de nieuwe schipvaart ten voordele van het Sint-Jacobsgasthuis	6 januari 1561
Bevat een verwijzing naar stadsordonnantie van 2 april, 1 & 8 juni 1560. Archiefref.: AOB, SJac, n° 24 (afschrift in de charterverzameling van het Sint-Jacobsgasthuis); SJac, n° 12, / [f° 12 v°-13 v°] (kop. in het goederenregister van het Sint-Jacobsgasthuis).	

336. De burgemeesters, schepenen, rentmeesters, raad, heren en goede mannen van de wijde raad en goede mannen van de negen natiën van de stad Brussel geven duiding bij hun <i>acte van consente</i> van december 1560	5, 6, 8 en 9 februari 1561
Archiefref.: ASB, HA, n° 794, f° 109 en v° (kop.).	
337. Het stadsbestuur van Brussel vestigt een rente ten voordele van het Onze-Lieve-Vrouwgodshuis geheven op de inning van het maalgeld en de bierbelasting om de werken aan de nieuwe vaart te financieren	12 april 1561
Archiefref.: ASB, HA, n° 1381, f° 87 v°-90 (goederenregister van het Onze-Lieve-Vrouwgodshuis, kop.).	
338. Het stadsbestuur van Brussel geeft opnieuw toestemming om renten te vestigen op de belastingen ingesteld ter financiering van de nieuwe schipvaart	16, 19, 21 en 22 april 1561
Archiefref.: ASB, HA, n° 794, f° 111 v°-112 (kop.).	
339. De drie leden van de stad Brussel verlenen opnieuw toestemming om renten te vestigen op de belastingen ingesteld ter financiering van de nieuwe schipvaart	16, 19, 21 en 22 april en 15 en 16 juli 1561
Archiefref.: ASB, HA, n° 794, f° 112 v°-113 (kop.).	
340. De drie leden van de stad Brussel beslissen om twee huizen af te breken om een goede verbinding te verzekeren tussen de Lange Ridderstraat en de nieuwe schipvaart	15 en 17 november 1561
Archiefref.: ASB, HA n° 794, f° 135 en v° (kop.).	
341. Het stadsbestuur van Brussel geeft opnieuw toestemming om renten te vestigen op de belastingen ingesteld ter financiering van de nieuwe schipvaart	7, 8 en 10 februari 1562
Archiefref.: ASB, HA, n° 794, f° 113 en v° (kop.).	
342. Het stadsbestuur van Brussel geeft opnieuw toestemming om renten te vestigen op de belastingen ingesteld ter financiering van de nieuwe schipvaart	3, 6 en 18 juni 1562
Archiefref.: ASB, HA, n° 794, f° 113 v°-144 v° (kop.).	
343. De burgemeesters, schepenen en raad van de stad Brussel geven toelating aan de gezworenen van het vleeshouwers- en viskopersambacht om de 33 visbanken openbaar te veilen	6 juli 1562
Bevat een verwijzing naar de hertogelijke verordening van 31 mei 1289. Archiefref.: ASB, HA, n° 1457, f° 64-65 v° (kop.).	
344. Het stadsbestuur van Brussel vaardigt de statuten uit van het ambacht van de draaiers, mandenmakers, witte kistenmakers, boog- en baretmakers, tallier- en peesmakers, pik- en lansmakers, lantaarn- en blaasbalgmakers en anderen die daartoe behoren	24 juli 1562
Bevat een verwijzing naar de stadsordonnantie van 1 juni 1461. Archiefref.: ASB, HA, n° 1475, f° 1-4 (kop.); HA, n° 1474, f° 1-6 v° (kop.).	

345. Het stadsbestuur van Brussel ontheft Janne van Locquenghien van alle taken en opdrachten die hij sinds zijn aanstelling tot commissaris van de nieuwe schipvaart heeft uitgevoerd	8, 12 en 17 mei 1563
Archiefref.: ASB, HA, n° 794, f° 115 (kop.).	
346. Het stadsbestuur van Brussel beslist dat de ingezetenen en poorters van Brussel slechts één vierde van de toll en verbodenen moeten betalen	17 en 19 juni en 20 augustus 1563
Archiefref.: ASB, HA, n° 794, f° 115 v°-116 (kop.).	
347. De amman, burgemeesters, schepenen, rentmeesters en raad van de stad Brussel revoceren een verzoekschrift van enkele inwoners van Diegem	21 juni 1564
Archiefref.: ASB, HA, n° 794, f° 116 en v° (kop.).	
348. Het stadsbestuur van Brussel gebiedt de verkoop van een aantal erven teneinde financiële middelen vrij te maken om de werken aan de nieuwe schipvaart binnen de stad te kunnen afronden en de Veemarkt te kunnen verplaatsen	7, 24, 26 en 27 juli 1564
Archiefref.: ASB, HA, n° 794, f° 116 v°-117 v° (kop.).	
349. De drie leden van de stad Brussel geven opnieuw toestemming om renten te vestigen op de belastingen ingesteld ter financiering van de nieuwe schipvaart	22 februari 1565
Archiefref.: ASB, HA, n° 794, f° 117 v°-118 v° (kop.).	
350. De burgemeesters, schepenen, rentmeesters, raad, heren en goede mannen van de wijde raad en goede mannen van de negen natiën van de stad Brussel vestigen een rente op de nieuwe schipvaart ten voordele van Willemen van Liefvelt	24 december 1565
Bevat een verwijzing naar stadsordonnanties van 24 juni 1565, 27 juni 1565 en 28 juni 1565. Archiefref.: AOB, SJac, n° 25 (afschrift in de charterverzameling van het Sint-Jacobsgasthuis).	
351. Het stadsbestuur van Brussel verleent gratie aan de personen die deelnamen aan een geheime bijeenkomst van ketters in de Heegde en die zich binnen de twee weken komen melden bij de amman	17 januari 1566
Uitg.: E. VAN DER LINDEN, 'Iets over Ukkel tijdens de Reformatie', in <i>Eigen Schoon en de Brabander</i> , 19 (1936), p. 33-34.	
352. De amman, burgemeesters, schepenen, rentmeesters en raad van de stad Brussel stellen een belasting van 6 stuivers op de drapperie van bayen in	8 maart 1566
Archiefref.: ASB, HA, n° 2141, f° 1 en v° (kop.).	
353. De amman, burgemeesters, schepenen, rentmeesters en raad van de stad Brussel regelen de invoer van en controle op zeep	26 maart 1566
Archiefref.: ASB, HA, n° 2142, <i>Den zeep Accijs</i> f° 1-5 (kop. naar het Geel Correctieboek).	

354. De amman, burgemeesters, schepenen, rentmeesters en raad van de stad Brussel bepalen dat het ongeld moet worden geïnd vooraleer de schepen op de nieuwe schipvaart worden geladen of ontladen	29 april 1566
Archiefref.: ASB, HA, n° 794, f° 84 v°-85 (kop.).	
355. De amman, burgemeesters, schepenen, rentmeesters en raad van de stad Brussel herbevestigen dat de schippers die gebruik maken van de nieuwe schipvaart ongeld moeten betalen	7 juli 1566
Archiefref.: ASB, HA, n° 794 (kop.).	
356. De amman, burgemeesters, schepenen, rentmeesters en raad van de stad Brussel verduidelijken de richtlijnen in verband met de betaling van weggeld aan de stadspoorten	28 oktober 1566
Archiefref.: ASB, HA, n° 2141, f° 10-11 v° (kop.).	
357. De burgemeesters, schepenen, rentmeesters en raad van de stad Brussel schaffen de vleesbelasting af ten gevolge van het aanslepende proces daarover voor de Raad van Brabant	9 november 1566
Archiefref.: ASB, HA, n° 794, f° 118 v°-119 (kop.).	
358. De burgemeesters, schepenen, rentmeesters en raad van de stad Brussel geven een reactie op het verzoekschrift van de pachter van de veerschuiten Janne du Vingnon	23 november 1566
Archiefref.: ASB, HA, liasse 111 (losse kop., vastgehecht aan enkele andere stukken in verband met het geschil tussen de stad Brussel en Janne du Vingnon).	
359. De amman, burgemeesters, schepenen, rentmeesters en raad van de stad Brussel bepalen de dagen waarop en de voorwaarden waaronder vreemdelingen brood mogen verkopen in de stad	9 december 1566
Archiefref.: ASB, HA, liasse 731 (kop.).	
360. De burgemeesters, schepenen, rentmeesters en raad van de stad Brussel beslissen dat personen die willen brouwen binnen de stad of de vrijheid zich verplicht borg moeten stellen voor de vleeshouwers	13 januari 1567
Archiefref.: ASB, HA, n° 794, f° 119 en v° (kop.).	
361. De drie leden van de stad Brussel beslissen om de inning, uitgaven en administratie van de wijnbelasting in handen te geven van de rentmeesters van de nieuwe schipvaart	28, 30 & 31 januari 1567
Archiefref.: ASB, HA, n° 794, f° 82 v°-83 (kop.); HA, liasse 111 (losse kop.).	
362. De leden van de stad Brussel beslissen om de rekeningen van de nieuwe schipvaart af te sluiten	1 februari 1567
Archiefref.: ASB, HA, n° 794, f° 82 en v° (kop.).	
363. Het stadsbestuur van Brussel vaardigt enkele bepalingen uit in verband met het ongeld dat betaald moet worden op handelswaar getransporteerd via de nieuwe schipvaart	26, 27 en 28 mei en 3 juni 1567
Archiefref.: ASB, HA, n° 794, f° 119 v°-120 (kop.).	

364. De drie leden van de stad Brussel beslissen dat het ongeld ingesteld op de nieuwe schipvaart het eerste half jaar zal worden geïnd door de rentmeesters van de nieuwe vaart	3 en 4 juli 1567
Archiefref.: ASB, HA, n° 794, f° 120 v°-121 (kop.).	
365. De amman, burgemeesters, schepenen, rentmeesters en raad van de stad Brussel vaardigen maatregelen uit tegen misbruiken tegen de uitoefening van het mijnmeesterschap en het waardschap van de vismijn	15 maart 1568
Archiefref.: ASB, HA, n° 1457, f° 84 v°-85 (kop.).	
366. De amman, burgemeesters, schepenen, rentmeesters en raad van de stad Brussel vaardigen reglementen uit met betrekking tot de ambachtskamer van het schippersambacht	24 mei 1568
Archiefref.: ASB, HA, n° 3501, f° 42 v°-45 (kop.).	
367. De burgemeesters, schepenen, rentmeesters, raad, heren en goede mannen van de wijde raad en goede mannen van de negen natiën van de stad Brussel nemen maatregelen tegen de zware financiële crisis	21, 22, 24 en 25 januari en 17 en 18 februari 1569
Archiefref.: ASB, HA, n° 794, f° 138 en v° (kop.).	
368. De drie leden van de stad Brussel verlengen de heffing van de wijnbelasting en schrijven renten uit om de financiële crisis tegen te gaan	21, 22, 24, 25 januari, 17 en 18 februari 1569
Archiefref.: ASB, HA, n° 794, f° 83 v°-84 v° (kop.).	
369. Janne van Locquengien, amman, en de burgemeesters, schepenen, rentmeesters en raad van de stad Brussel vaardigen reglementen uit met betrekking tot de vismijn en vishandel	23 februari 1568
Archiefref.: ASB, HA, n° 1457, f° 76-84 (kop.).	
370. De wethouders van de stad Brussel geven toelating aan de armmeeesters van het steenhoudersambacht om achterstallige bijdragen voor de armenbus te vorderen	17 september 1569
Bevat een verwijzing naar de stadsordonnantie van 6 maart 1484. Uitg.: E. HUYS, <i>Duizend jaar Mutualiteit bij de Vlaamsche Gilden</i> , Kortrijk, s.d., p. 276-278.	
371. Niclaes s'Haegen, luitenant van de amman, en de burgemeesters, schepenen, rentmeesters en raad van de stad Brussel nemen maatregelen tegen frauduleuze bakkers en broodverkopers	9 maart 1570
Archiefref.: ASB, HA, liasse 731 (kop.).	

372. Nicolaes sHagen, luitenant-amman, en de burgemeesters, schepenen, rentmeesters en raad van de stad Brussel regelen de uitvoering van de boeten en straffen die werden bepaald in de stadsordonnantie van de vismijn	9 maart 1570
Bevat verwijzingen naar de stadsordonnanties uit februari 1568 en uit maart 1568. Archiefref.: ASB, HA, n° 1457, f° 85-86 (kop.).	
373. De burgemeesters, schepenen, rentmeesters en raad van de stad van Brussel nemen beslissingen in verband met de wijnbriefjes die aan de pachters van het maalgeld worden gegeven	2 juni 1570
Archiefref.: ASB, HA, n° 794, f° 126 v°-127 (kop.).	
374. Jannen van Locquenghien, amman, en de burgemeesters, schepenen, rentmeesters en raad van de stad Brussel regelen de verkoop van levensmiddelen in de stad	9 juni 1570
Archiefref.: ASB, HA, n° 1455, f° 33-35 v° (kop.); HA, n° 2711, pp. 91-66 [sic] (kop.).	
375. Aanvulling op de stadsordonnantie in verband met het ongeld op de nieuwe schipvaart	8 november 1570
Archiefref.: ASB, HA, n° 794, f° 127 (kop.).	
376. De burgemeesters, schepenen, rentmeesters, raad, heren en goede mannen van de wijde raad en gezworenen van de negen natiën van de stad Brussel beslissen dat een deel van de oude stadsmuren zal worden afgebroken om de dijken van de vaart te repareren	6 en 7 december 1570
Archiefref.: ASB, HA, n° 794, f° 129 en v° (kop.).	
377. Reglementen voor de grote gilde van de voetboog, voorgedragen door de raadsliden en uitgevaardigd op advies van de zeven schepenen van de stad Brussel	vermoedelijk na 1402 en vóór 22 april 1417
Datering: Claes de Zwaef wordt vermeld als hoofdman voor het leven; er liepen meerdere personen met die naam rond in Brussel, waarvan er één overleed vóór 1342, één op 31 maart 1388 en één op 22 april 1417; een andere werd uit Brabant verbannen in 1442; de reglementen dateren dus mogelijk van vóór 1417; tevens komt de bewaking <i>op der stad huys</i> ter sprake, waarmee vermoedelijk het nieuwe stadhuis wordt bedoeld, in aanbouw vanaf 1402. Archiefref.: ASB, HA, cart. IX, f° 146-148 v° (kop.).	

<p>378. De amman en schepenen van de stad Brussel ratificeren een akkoord tussen de gezworenen van de schrijnwerkers/kuipers en de gezworenen van de timmermannen</p>	<p>?</p>
	<p>Datering: Janssens suggereerde impliciet dat het akkoord van na 13 oktober 1423 dateerde (L. JANSSENS, <i>De ambachtsorganisatie der Meester-Schrijnwerkers te Brussel door de eeuwen heen (1365-1795)</i>, Brussel, 1988, p. 23); het feit dat het akkoord werd bevestigd door de amman en schepenen, zonder de burgemeesters en raadlieden, zou echter kunnen wijzen op een datering vóór 1421.</p> <p>Uitg.: L. JANSSENS, <i>De ambachtsorganisatie der Meester-Schrijnwerkers te Brussel door de eeuwen heen (1365-1795)</i>, Brussel, 1988, p. 23 (fragment).</p>
<p>379. Jan van Ophem, amman van Brussel, en de schepenen en raad van de stad Brussel bepalen dat schepenen, rentmeesters en gildedekens tijdens de duur van hun mandaat in Brussel moeten verblijven</p>	<p>7 april [ofwel tussen 1378 en 1386 ofwel in 1388]</p>
	<p>Datering: uitgevaardigd op 7 april, zonder vermelding van jaartal; de vermelding van amman Jan van Ophem staat toe om de stadsordonnantie te dateren tussen 1378 en 1386 of in 1388.</p> <p>Archiefref.: ASB, HA, cart. V, pp. 185-186 (kop.).</p>